

Grensverleggend

70 jaar actief voor het internationaal onderwijs in Nederland

SIO

STICHTING
INTERNATIONAAL
ONDERWIJS

A cluster of five small, semi-transparent circles in various colors (pink, cyan, red, yellow, and light blue) arranged in a loose pattern in the upper left quadrant of the slide.

***“Laten we grenzen blijven
verleggen en samen
de wereld mooier maken
voor iedereen”***

Karen Peters, voorzitter SIO, maart 2023

COLOFON

Dit is een eenmalige uitgave van Stichting Internationaal Onderwijs ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan.

Redactie: Karen Peters, Willy Grijsze.

Tekst: Gert Hardeman Teksten.

Engelse vertaling: Davis International.

Vormgeving: Peter de Jong, Creative Desk.

Projectmanagement:

Angelina van Weerdenburg.

Disclaimer

Het bestuur van de Stichting Internationaal Onderwijs draagt geen verantwoordelijkheid voor uitspraken dan wel meningen van geïnterviewden in deze publicatie.

www.sio.nl

Maart 2023

01. Visie 08

Waarom is de Stichting Internationaal Onderwijs opgericht en wat is er daarna gebeurd in het veld van het internationaal onderwijs in Nederland?

Shell spreekt haar waardering uit namens het bedrijfsleven en twee voormalig bestuurders van SIO blikken terug én vooruit.

02. Uitvoering 18

Hoe zijn de randvoorwaarden voor de uitvoering van het internationaal onderwijs in Nederland de afgelopen 70 jaar ontwikkeld en welke rol heeft SIO daarin gespeeld?

Oud-inspecteur Inspectie van het Onderwijs Martin Uunk deelt zijn ervaringen en bespreekt de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van kwaliteit, toezicht en financiën.

03. Beschikbaarheid 24

Wat is de huidige staat van het internationaal onderwijs in Nederland?

De voorzitters van de Dutch International Primary en Secondary Schools (DIPS en DISS) en de director of finance and operations van The American School of The Hague beschrijven de meerwaarde en de groei van het internationaal onderwijs in Nederland.

04. Onderwijsinhoud 40

Welke internationale curricula worden nu in Nederland aangeboden?

Onderwijsnomade Geert Simons deelt zijn brede ervaring met curricula in Nederland en in het buitenland. Ook breekt hij een lans voor de internationalisering van het reguliere onderwijs.

05. Onderzoek 48

Hoe kijkt de wetenschap naar internationalisering van het onderwijs en het belang daarvan voor wereldburgerschap? Zorg dat het hele curriculum bijdraagt aan een inclusieve leeromgeving, zodat het kansenongelijkheid juist verkleint.

Dit stelt Joana Duarte, bijzonder hoogleraar Wereldoriëntatie en tweetalig onderwijs.

06. Globalisering 60

Wat heeft de steeds verdergaande globalisering gedaan met de positie en inhoud van internationaal onderwijs en regulier onderwijs in Nederland?

Een beschouwing vanuit Nuffic en een actueel voorbeeld van de Amersfoortse aanpak, waarbij het internationaal curriculum breed wordt ingezet.

07. Wereldburgerschap 68

SIO stopt, maar de ambitie voor wereldburgerschap in het onderwijs blijft.

SIO en UWC Nederland over de nalatenschap van SIO en de ambities voor de toekomst.

Voorwoord

Karen Peters
voorzitter SIO

“Laten we grenzen blijven verleggen en samen de wereld mooier maken voor iedereen”

“Vrede. Verdraagzaamheid. Over grenzen heen kijken. Andere culturen ontmoeten, met elkaar in gesprek gaan en elkaar beter leren kennen. In actie komen en samenwerken aan een veilige, schone en duurzame wereld. De UNESCO zag na de Tweede Wereldoorlog internationaal onderwijs als een belangrijk instrument om deze doelen te bereiken. Deze ambities lagen 70 jaar geleden in 1953 aan de basis van de oprichting van SIO door gemeente Den Haag. Andere founding fathers en geldschieters waren de multinationals Shell, Philips en Unilever. Naast goede huisvesting en goede gezondheidszorg was en is goed onderwijs een belangrijke voorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

In al die jaren is SIO op de bres gesprongen voor het internationaal onderwijs in Nederland. Het internationaal onderwijs is in die 70 jaar tot wasdom gekomen. We zijn grensverleggend bezig geweest en hebben samen met andere stakeholders de zichtbaarheid vergroot, subsidies voor initiatieven verstrekt, het internationale onderwijs laten groeien, kennis gedeeld, geïnformeerd, geadviseerd, scholen en stakeholders met elkaar verbonden en gelobbyd in de politiek.

In deze jubileumuitgave blikken we terug en kijken we vooruit. Wat vinden oud-voorzitters van de rol en betekenis van SIO? Wat is er volgens oud-onderwijsinspecteur Martin Uunk veranderd in de uitvoering en het toezicht? Hoe kijken bestuurders van de Dutch International Schools en de American School naar de beschikbaarheid en de groei van internationaal onderwijs? Welke wetenschappelijke inzichten kan bijzonder hoogleraar Wereldoriëntatie en tweetalig onderwijs Joana Duarte met ons delen? Welke onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen heeft wereldburger en onderwijsexpert Geert Simons gezien? Wat is de impact van globalisering volgens nestor internationaal onderwijs Jaap Mos en Martijn van Elteren (bestuurder KPOA en SKOSS)?

We hopen in dit magazine een breed en diep beeld te schetsen van de meerwaarde van het internationaal onderwijs in Nederland. En ook al stopt SIO in 2023: onze ambitie om wereldburgerschap een rol van betekenis te geven in het internationaal onderwijs en het reguliere, internationaliserende Nederlandse onderwijs geven we graag door aan de stichting UWC Nederland.

Laten we grenzen blijven verleggen en samen de wereld mooier maken voor iedereen. De basis hiervoor kunnen we leggen in het primair en het voortgezet onderwijs. Daar bieden we leerlingen kansen en kunnen zij zich ontwikkelen als wereldburger.”

Bestuur SIO

Marianne de Graaf
vicevoorzitter

Willy Grijze
secretaris

Elly Davis-Drioel
penningmeester

Linde van den Bosch

Walter Dresscher

Henk van Hout

01 Visie

Waarom is de Stichting Internationaal Onderwijs opgericht en wat is er daarna gebeurd in het veld van het internationaal onderwijs in Nederland?

Het ontstaan van SIO Waardering vanuit het bedrijfsleven

In de eerste helft van de vorige eeuw, was het bedrijfsleven, met name de in Nederland gevestigde multinationals zoals Akzo, Philips, DSM, Unilever en Shell, gebaat bij Engelstalig onderwijs in Nederland.

Henk van Hout
Head educational services
Shell International BV

De laatste twee bedrijven waren zowel in het Verenigd Koninkrijk als ook in Nederland gevestigd. Het merendeel van hun werknemers kwam uit deze twee landen. Er was een uitwisseling van werknemers van beide landen door ze van land en baan te laten verwisselen.

Gezinnen werden in het buitenland gestationeerd en Engelstalig onderwijs werd een vereiste. In Den Haag werd al in 1932 de British School in The Netherlands geopend en Shell startte Nederlandse scholen in o.a. Woking, Aberdeen en Lowestoft.

Na de Tweede Wereldoorlog zien we allerlei initiatieven om wereldvrede te bevorderen. De Verenigde Naties werd opgericht en in het kielzog hiervan volgden ook allerlei initiatieven op het gebied van internationaal onderwijs. Zo werd het eerste United World College in Wales opgericht en in de slipstream hiervan start enkele jaren later de International Baccalaureate Organisatie.

In 1953 start de gemeente Den Haag de Stichting Internationale School (SIS), maar een eerste initiatief tot het oprichten van een door de overheid gesubsidieerde internationale school in Den Haag mislukt.

Het plan om tezamen met een Nederlandstalige school en enkele reeds bestaande internationale scholen een gezamenlijke school op te richten mislukte. Om diverse, elkaar opeenvolgende redenen, had deze poging geen succes. Wel bleef SIO informatie verstrekken over internationaal onderwijs, dat tot diep in de jaren '70 nog grotendeels in de Haagse regio was geconcentreerd.

In 1979, onder leiding van toenmalig minister van Onderwijs Jos van Kemenade, worden er concrete plannen ontwikkeld om onder het BRIN-nummer van Nederlandse scholen, door de overheid gesubsidieerde internationale afdelingen op te richten. Scholen in Nederland hebben allemaal een BRIN-nummer, zonder dit nummer kunnen zij geen bekostiging ontvangen. Doordat de internationale afdelingen van deze scholen onder de reguliere bekostiging vallen, kunnen zij de schoolgelden voor de internationale afdelingen laag houden ten opzichte van de prive scholen.

In 1983 besloot de Rijksoverheid een drietal internationale afdelingen van Nederlandse scholen te bekostigen, resp. in Den Haag, Hilversum en Eindhoven. Eind jaren '80 zette dit proces zich sterk door.

Vanaf toen ging SIO een landelijke rol spelen met als doelstelling het bevorderen van het internationaal onderwijs in ons land. Het opgebouwde kapitaal werd besteed aan stimulerende maatregelen ten behoeve van het toenemend aantal scholen dat internationaal primair en secundair onderwijs aanbiedt.

Dit betekende goed nieuws voor het bedrijfsleven. Het vestigingsklimaat voor internationale werknemers in Nederland werd hierdoor bevorderd. Naast veiligheid, een goed huis en medische zorg is onderwijs voor de kinderen van internationale werknemers een van vier pijlers voor expatriëring. Shell, Philips en Unilever besloten om een financiële bijdrage aan SIO te leveren, zodat SIO de nieuw gevestigde afdelingen IGBO (Internationaal Georiënteerd Basis Onderwijs) en IGVO (Internationaal Georiënteerd Voortgezet Onderwijs) zou ondersteunen. Ook werd afgesproken dat medewerkers van de multinationals zitting zouden nemen in het Bestuur van SIO.

Door de aanwezigheid van zowel privé internationale scholen (British School of The Netherlands, American School of The Hague) als gesubsidieerde internationale scholen, ontstond er een groot verschil wat betreft te betalen 'school fees' door de internationale werknemer.

Het bedrijfsleven werd hierdoor in staat gesteld zogenaamde internationale werknemers op lokale voorwaarden aan te trekken, omdat de 'fees' van de gesubsidieerde scholen betaalbaar waren (en zijn) voor werknemers met dit type contract.

Vanaf eind jaren tachtig van de vorige eeuw, tot op heden hebben we een gestage groei gezien van het aantal internationale werknemers in Nederland.

Ook tijdens de financiële crisis van 2009 bleef het aantal internationale werknemers in Nederland en met name in de regio's Den Haag, Rotterdam, Eindhoven, Amsterdam, Groningen en Maastricht groeien.

In dezelfde periode heeft er een enorme internationalisering in het bedrijfsleven, maar ook op geopolitiek gebied (NGO's), plaats gevonden. Dit heeft tot een exponentiële groei van internationale scholen over de hele wereld geleid.

Er zijn echter weinig landen in de wereld waar overheid en bedrijfsleven hebben samen gewerkt om gesubsidieerde internationale scholen, ter bevordering van het vestigingsklimaat voor internationale werknemers, op te richten. Nederland is op dit gebied een positieve uitzondering.

De Stichting Internationaal Onderwijs heeft in de achterliggende zeven decennia hierin een belangrijke rol gespeeld. Ook is het goed om te concluderen dat de IGBO- en IGVO-scholen zich professioneel hebben georganiseerd zodat ondersteuning van SIO niet meer nodig is.

Nederland mag trots zijn op het huidige rijke aanbod van private en gesubsidieerde internationale scholen. Een woord van dank namens het bedrijfsleven aan SIO is dan ook zeker op zijn plaats bij het opheffen van de stichting.

Oud-voorzitters blikken terug en kijken vooruit

“SIO was het buitenboordmotortje om de groei van internationaal onderwijs te faciliteren”

Hoe kijken twee voorzitters terug op hun periode bij SIO?

Wat waren hun ambities en mijlpalen? Hoe waren de contacten met onderwijs, bedrijfsleven en overheid?

Wat vonden ze grensverleggend? Hoe zien zij de toekomst van internationaal onderwijs?

Rien Jonkers en Chiel Renique putten uit hun rijke voorzittersverleden. “Het was niet onze taak om dingen uit te vinden, maar om een platform te bieden waar scholen elkaar kunnen ontmoeten en van en met elkaar konden leren”, vertelt Renique. “Ook wilde SIO voor zowel het publiek als zeker ook de beleidsmakers het zicht op de stand van het internationaal onderwijs verbeteren. Daarom nodigden we ook altijd mensen van de inspectie en het ministerie uit.”

Rien Jonkers
Voorzitter SIO
van 2010 tot 2015

- Klassieke talen, Nederlands, Italiaans en muziekwetenschappen, Universiteit Leiden
- Italiaans aan de SOMA en de universiteit van Perugia
- Promotie in de letteren, Rijksuniversiteit Groningen
- Docent, conrector en directeur van de Europese School Brussel in Brussel en van de Europese School in Varese
- Stichtend directeur van de Europese School in Den Haag

Chiel Renique
Voorzitter SIO
van 2016 tot 2019

- Wis- en natuurkundige en docent havo/vwo
- Opleider Gelderse Leergangen Nijmegen
- Vicevoorzitter Nederlands Genootschap van Leraren
- Secretaris onderwijszaken van VNO-NCW
- Werkgeversvertegenwoordiger International Labour Organization (ILO) in Genève met onderwijsportefeuille

Ambities: informeren en vreemde talen

Jonkers: “Ik kwam eind 80’er of begin 90’er jaren met SIO in aanraking, toen ik in de werkgroep invoering Italiaans in het Nederlandse onderwijs zat. In de werkgroep werkte ik onder meer samen met het ministerie van Onderwijs & Wetenschappen, de universiteit van Amsterdam en de Italiaanse ambassade. In dat kader werd ik door SIO gevraagd voor een conferentie over de minor languages, de kleinere talen. Dat vond ik vreemd, want het Italiaans wordt door 60 miljoen mensen gesproken. De belangrijkste taak van SIO was voor mij mensen te informeren over de bestaande internationale scholen in Nederland. De conferenties waren daarbij een belangrijk instrument. Daar werden relevante onderwerpen besproken.

Ambities: meer gezicht

Renique: “Ik wilde meer gezicht geven aan onze doelstelling van het bevorderen van internationaal onderwijs. We hadden onze website, de conferenties en het vademecum. Ik heb toen het initiatief genomen voor het samenstellen van de publicatie ‘De staat van het internationaal onderwijs’. De ‘staat’ kwam uit in 2017 en 2019 en de publicatie was een succes. Er was veel belangstelling voor en stakeholders wilden heel graag aan onze ‘staat’ meewerken. Ik ben blij dat we artikelen konden plaatsen met inzichten van prof. dr. Jan Anthonie Bruijn, inmiddels voorzitter van de Eerste Kamer, Peter Baillièrre, directeur human resources van ASML en Jorrit van der Togt, Executive Vice President HR Strategy, Learning en Organisational Change bij Shell.”

“Speerpunt voor mij was het Europese en het niet-Engelstalige onderwijs onder de aandacht brengen”

Tijdens de conferentie spraken specialisten uit het buitenland over het internationaal en het Europese baccalaureaat. Goed om deze vormen met elkaar te vergelijken.

Ik maak me nog steeds druk over de predominantie van het Engels in het internationale onderwijs, want er zijn meer talen op de wereld. Toen ik in 1998 directeur van de Europese school in Brussel was, gold daar de verplichting om minimaal drie moderne talen te volgen. Leerlingen konden zelfs een vierde, vijfde en zesde moderne taal kiezen, naast Latijn en Grieks.”

Bedrijfsleven

Jonkers: “Ik zat zelf meer in het onderwijs. De contacten met het bedrijfsleven gingen in mijn tijd eigenlijk allemaal via ons bestuurslid Henk van Hout die Head Educational Services was bij Shell. Hij onderhield in die functie contacten met alle lokale en internationale scholen van kinderen van Shell-werknemers. Daarnaast was ons bestuurslid Gerry Heiligers bij Philips verantwoordelijk voor de begeleiding van buitenlandse werknemers bij onder meer huisvesting en onderwijs. In mijn periode heb ik aan Hans ‘s-Gravensande een ontzettende goede secretaris gehad. Hij was een enorme steun bij het organiseren van de conferenties en hij heeft veel contacten gelegd en daarmee ons netwerk groter gemaakt.”

Renique: “Ik nam 25 jaar ervaring van het VNO-NCW en mijn grote netwerk binnen het bedrijfsleven mee naar SIO. Vanuit mijn werk voor VNO-NCW heb ik de globalisering en de consequenties daarvan voor het onderwijs van nabij meegemaakt. Het bedrijfsleven was toen ook al naarstig op zoek naar arbeidskrachten, zoals technici en kenniswerkers.

“In mijn tijd trok ASML al 100 buitenlandse werknemers per maand aan en voor die gezinnen was goed internationaal onderwijs essentieel”

Vanuit mijn ervaring bij de International Labour Organisation ILO had ik ook veel contact met werkgevers uit andere landen over het onderwijs. Een internationale oriëntatie is voor werkgevers overal een vanzelfsprekendheid.”

Overheid

Jonkers: “Ik had voor mijn SIO-tijd al contacten met het ministerie. Dat was vrij intensief toen we eind 2009 bezig waren met het invoeren van het Europees baccalaureaat op de ISH en met het oprichten van een Europese school in Den Haag. Ik weet nog dat we ons druk hebben gemaakt toen buitenlandse leerkrachten mindere riante voorwaarden zouden krijgen bij vestiging in Nederland. Die uitkleding van de tegemoetkoming van buitenlandse leerkrachten hebben we gelukkig weten te voorkomen door lobbywerk in het Haagse.”

Renique: “Na een workshop over de ‘staat’ kwam iemand van de inspectie naar me toe met deze boodschap: ‘We zijn echt blij met jullie publicatie, want er staan dingen in die wij niet wisten’. Dat vond ik de wereld op zijn kop. De overheid besteedt in mijn ogen nog steeds te weinig aandacht aan het internationaal onderwijs binnen de onderwijsportefeuille. Aan de ene kant snap ik dat wel, want er zitten in Nederland ongeveer 25.000 leerlingen in het internationaal onderwijs en in het gewone onderwijs zijn dat miljoenen. Maar aan de andere kant is het voor de leerlingen waar het om gaat wel een vitaal onderdeel van hun vorming.

ouders is internationaal onderwijs een hele belangrijke schakel. Als kinderen weer vertrekken naar een ander land zijn ze gebaat bij een internationaal curriculum tijdens hun tijd hier in Nederland. Dat gebrek aan aandacht voor internationaal onderwijs laat zich met voorbeelden illustreren: OC&W besteedt er in de onderwijsbegroting geen apart hoofdstuk aan. De inspectie maakt ieder jaar zelf een dikke pil over de staat van het onderwijs en ook daarin staat niets over het internationale onderwijs. Toppunt vond ik dat in het advies ‘Internationaliseren met ambitie’ van de onderwijsraad uit 2016 niets te vinden was over internationaal onderwijs! Als SIO hebben we geprobeerd in die lacune te voorzien, maar uiteraard zou de overheid er zelf blij van moeten geven dat zij het internationaal belangrijk vindt.”

Conferenties met impact

Jonkers: “SIO organiseerde om de twee jaar een onderwijsconferentie, waar zo’n 150 mensen kwamen van scholen, gemeentes, bedrijven, provincies en de overheid.”

“Onze conferenties hebben zeker impact gehad”

Renique: “We slaagden er ook altijd wel in om interessante sprekers te krijgen, zoals Jos Wiene, burgemeester van Haarlem die bezig was met internationaal onderwijs in zijn gemeente.

We hebben o.a. een workshop gegeven over de betekenis van internationaal onderwijs voor de regionale ontwikkeling. Daarna zag je in steeds meer provincies dat de regionale structuren, zoals Brainport Eindhoven en de Metropool Regio Amsterdam, Internationaal Onderwijs meenamen bij hun prioriteiten. Hierin werken gemeenten, provincies, bedrijfsleven en het onderwijs nauw met elkaar samen. Zo is de groei van het internationaal onderwijs ook mede door financiële steun uit de regio mogelijk gemaakt. Zelf vond ik de workshop over passend internationaal onderwijs ook erg boeiend: hoe zorg je voor maatwerk in vreemde talen voor die kinderen die meer aandacht en zorg nodig hebben?”

Partners

Renique: “Belangrijke gesprekspartners voor mij waren de directeuren van de Dutch International Primary Schools (DIPS) en Dutch International Secondary Schools (DISS). Hun overkoepelende organisatie Dutch International Schools heeft een goede website opgezet en dat is een van de redenen waarom je zou kunnen stellen dat SIO zijn werk heeft gedaan. Deze organisaties zijn inmiddels sterker en volwassen geworden, timmeren aan de weg en hebben goede contacten met overheid, gemeentes en bedrijfsleven.”

Grensverleggend

Jonkers: “Ik hoop dat we mensen informatie hebben gegeven over het internationale onderwijs. Dat was er niet en door ons was dat mooi gebundeld in het vademecum.”

Renique: “Het vademecum was een uniek en grensverleggend hulpmiddel voor het opzetten van een internationale school. Stap voor stap wordt daarin uitgelegd wat er allemaal komt kijken en aan welke eisen je moet voldoen voor particuliere financiering en bekostigd internationaal onderwijs. Bij de totstandkoming hebben we nauw samengewerkt met de inspectie, terwijl ik eigenlijk vind dat zo'n publicatie een overheidstaak zou moeten zijn. SIO was wel het buitenboordmotortje om de groei van het internationaal onderwijs te faciliteren.”

“De staat van het internationaal onderwijs’ was eveneens grensverleggend voor de sector en voorzag in een lacune”

De sterke groei van het internationaal onderwijs is op zich ook een grensverleggende ontwikkeling te noemen. Die groei is er niet door SIO gekomen, maar SIO was wel het buitenboordmotortje om de groei van internationaal onderwijs te faciliteren. Een andere grens is verlegd door contacten tot stand te brengen tussen het internationaal onderwijs en het internationaliserend regulier onderwijs.”

Toekomstbeeld

Jonkers: “Mijn ideaal is het opengooien van het internationaal onderwijs voor ‘gewone’ kinderen. Ik denk echter dat de overheid hier te bang voor is, omdat er dan te veel ouders voor dit type onderwijs zouden kiezen. En dit zou dan ten koste van het reguliere onderwijs gaan. Ik zou heel graag zien dat de kwaliteit van ons reguliere onderwijs omhooggaat, want dan heb je die tegenstelling niet, maar wel keuzevrijheid voor internationaal en regulier onderwijs. In alle andere Europese landen bestaan niet de beperkende Nederlandse factoren om tot een internationale school toegelaten te worden. Verder hoop ik dat in het onderwijs de moedertaal van het kind centraal gaat staan en dat daaromheen het curriculum wordt gebouwd, waarin het Engels een centrale plaats zal krijgen, naast minstens het Frans en het Duits.”

Renique: “Internationalisering treft ook het reguliere onderwijs, want de scholen krijgen ook meerdere nationaliteiten in de klassen. Met de aandacht voor burgerschap in het curriculum van het basisonderwijs komt ook wereldburgerschap in beeld en dat heeft weer raakvlakken met het internationale onderwijs. Nu expats of internationals langer hier blijven werken, kloppen ze vaker aan in het reguliere onderwijs. Je ziet het aantal tweetalige scholen en schakelklassen dan ook toenemen. Ik hoop daarom dat internationale scholen en het reguliere onderwijs in de toekomst nog meer met elkaar optrekken om samen de instroom goed te faciliteren.”

‘De staat van het internationaal onderwijs’ wordt aangeboden aan ministers van Engelshoven en Slob in 2019.

02

Uitvoering

Hoe zijn de randvoorwaarden voor de uitvoering van het internationaal onderwijs in Nederland de afgelopen 70 jaar ontwikkeld en welke rol heeft SIO daarin gespeeld?

“SIO heeft een belangrijke rol vervuld in het zichtbaar en inzichtelijk maken van het internationale scholenveld.”

Als inspecteur bij de Inspectie van het Onderwijs heeft Martin Uunk vele po- en vo-scholen in Nederland en andere landen bezocht. De van huis uit kinderpsycholoog koos bewust voor het internationaal onderwijs:

“Ik was geïnteresseerd in hechting en onthechting bij kinderen in het internationaal onderwijs. Ze hebben hun land verlaten en scholen bieden een hele mooie kans om iets te doen aan de onthechtingsverschijnselen. Mijn belangrijkste drijfveer is, dat ik vind dat goed en rijk onderwijs kan bijdragen aan het sociaal-emotioneel welbevinden van kinderen. Onderwijs kan preventief werken en dat is beter dan later curatief aan de slag te moeten.”

Hoe kijkt Martin Uunk terug op de ontwikkeling van het internationaal onderwijs in Nederland? Hoe zit het met kwaliteit, toezicht en financiën? Wat heeft hij opgestoken van het internationale onderwijs?

Martin Uunk

oud-inspecteur Inspectie van het Onderwijs

- Ontwikkelingspsychologie, Universiteit Groningen (kinderpsycholoog)
- Stichting NOB, hoofd onderwijskundige dienstverlening
- Inspectie van het onderwijs-afdelingshoofd, teamleider en inspecteur primair onderwijs (binnen- en buitenland)
- Adviseur onderwijs bij Uuenik

“Goed en rijk onderwijs kan bijdragen aan het sociaal-welbevinden van kinderen”

Wat waren je rollen bij de Inspectie?

Martin: “Ik ben in 2001 bij de Inspectie van het Onderwijs gekomen en heb daar 20 jaar gewerkt. Jarenlang was ik inspecteur voor het primaire onderwijs in Nederland en vanaf 2007 ben ik in het team gekomen dat het Nederlandse onderwijs in het buitenland bezocht. Ik inspecteerde vanaf 2002 ook het niet-bekostigd (particulier) onderwijs en vanaf 2009 was ik betrokken bij de vormgeving van het toezicht op particuliere internationale scholen. Deze internationale, buitenlandse en ambassadescholen worden aangeduid als B4-scholen en ze staan onder toezicht van een buitenlandse autoriteit en/of een internationale accreditatieorganisatie. De B4-scholen hadden toen geen erkende status. In 2011 kwam de ‘Regeling aanwijzing internationale en buitenlandse scholen’ voor toezicht op de B4-scholen tot stand. De aanleiding hiervoor was dat iedereen een internationale school mocht oprichten zonder dat er verder toezicht op was. Als bijvoorbeeld een Iederwijsschool aangaf een internationale school te zijn, dan was er vóór 2011 geen toezicht op geweest. OCW realiseerde zich mede daardoor dat er een regeling voor internationale en buitenlandse scholen moest komen. Vanaf 2011 mocht ik ook het toezicht op het particulier internationaal onderwijs in Nederland doen.

De ‘Regeling aanwijzing internationale en buitenlandse scholen’ was er in 2011, maar tot op de dag van vandaag is men nog bezig om te zorgen dat die scholen een BRIN-nummer en de leerlingen een onderwijsnummer krijgen. Er is altijd spanning geweest tussen de gesubsidieerde en de niet-gesubsidieerde scholen. Door die subsidie konden de IGO-scholen een veel lagere ouderbijdrage vragen. De B4-scholen hebben overwogen een rechtszaak te beginnen, omdat ze vonden dat de regeling inging tegen EU-regels en dat er sprake was van valse concurrentie. Dit is nooit iets geworden, maar dit spanningsveld is tot op heden niet opgelost.”

Dus die regeling uit 2011 is nog steeds actueel?

Martin: “OC&W heeft de regeling voor B4-scholen nooit aangepast, wellicht was het een te klein dossier. Nu burgerschap hoog op de politieke agenda staat en er angst is dat er misschien niet gewenste ambassadescholen komen, is men weer bezig om te kijken of de regels voor de B4-scholen toch aangescherpt moeten worden. Men is toch bang dat er een school ontstaat die internationaal zegt te zijn en tegen de Nederlandse rechtsstaat ingaat. Het blijft lastig, want als de Nederlandse overheid eisen stelt aan scholen van andere landen, dan ligt dat diplomatiek gevoelig.”

Wat hield het toezicht op IGO-scholen in?

“De IGO-scholen werden alleen erkend en gesubsidieerd als ‘afdeling’ van een reguliere erkende en bekostigde Nederlandse school.

De IGO-scholen stonden in regio's met veel expats en in de meeste gevallen was er in de regio zowel een IGBO als een IGVO-school. De IGO-scholen vielen onder de wettelijke kaders voor overheidsbekostigde internationale scholen en het toezicht leek veel op dat van de reguliere scholen. Ze moesten een schoolplan hebben, legden verantwoording af en kregen elke vier jaar een bezoek de inspectie. Uiteraard waren er wel verschillen.

De leerresultaten werden niet beoordeeld op de Nederlandse manier met Cito-toetsen, maar op basis van de toetsresultaten van Ofsted, de Britse onderwijsinspectie. Een specifiek toezichts-onderwerp op de IGO-scholen was of er niet te veel kinderen van permanent in Nederland verblijvende ouders op de school zaten.”

Hoe zag het toezicht eruit op de B4-scholen?

“Van het toezicht op twaalf B4-scholen heb ik in 2013 een verslag gemaakt. Daarin stipte ik de spanning rond de bekostiging aan, maar ook de bevoegdheden van de Nederlandse overheid. De Nederlandse taallessen liepen el, maar de tweejaarlijkse vragenlijst naar het onderwijs is er nooit gekomen. Bij B4-scholen gold de regel dat we geen dubbel toezicht wilden volgens het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). Het toezicht werd gedaan door de inspectie van het eigen land en de organisaties van de internationaal curricula, zoals IB of IPC. De Nederlandse inspectie keek alleen naar de Nederlandse taallessen aan Nederlandse

kinderen. Zijn de docenten bevoegd en voldoet het programma? Beperkt toezicht, dus. Wat er bijvoorbeeld ontbreekt, is toezicht op de Verklaring Omtrent Gedrag. Vanuit mijn NOB-ervaring had ik gezien dat scholen in het buitenland een vluchtroute konden zijn voor ‘mensen met een vlekje’. De B4-scholen waren en zijn daar zelf verantwoordelijk voor. Het toezicht op de B4-scholen was dus vooral signaalgestuurd: als we signalen kregen dat iets niet deugde, dan gingen we erop af.

Wat is er veranderd op het gebied van financiën?

Martin: “De inspectie kreeg in 2008 een financiële afdeling die ook naar de financiën en verantwoording van IGO-scholen keek. Er was weliswaar lumpsum, maar de besturen moesten rekenschap afleggen en de inspectie wilde weten of besturen financieel gezond waren. Nu zie je dat minister Wiersma nog meer grip wil krijgen en wil ingrijpen bij besturen die niet goed functioneren. Dat kwam in mijn tijd zelden voor.”

“De grote verdienste van SIO is hun uitgave ‘De staat van het internationaal onderwijs’”

Wat is de meerwaarde van SIO geweest?

“Als inspectie gaven we jaarlijks ‘De staat van het onderwijs’ uit. De grote verdienste van SIO is hun uitgave ‘De staat van het internationaal onderwijs’ van 2017 en 2019. Bijzonder waardevol, want de Nederlandse overheid had deze cijfers niet. Wij hielden slechts signaalgestuurd toezicht en misten dit soort overzichtsgedachten. SIO heeft een belangrijke rol vervuld in het zichtbaar en inzichtelijk maken van het internationale scholenveld.”

Wat heeft die brede kijk op onderwijs je gebracht?

Martin: “Het internationaal onderwijs heeft mij anders doen kijken naar het Nederlandse onderwijs. Ik ben voorstander van de manier waarop internationaal onderwijs omgaat met wereldburgerschap en dan zeg ik met nadruk niet burgerschap, maar wereldburgerschap. In het IB is er een fantastische onderzoeksvraag voor leerlingen: ‘How do we share the world?’ Dat vind ik echt nog altijd een van de mooiste vragen die je kunt stellen aan je leerlingen. Daar komt zo veel uit voort, zoals aardrijkskunde, geschiedenis en economie. De essentie van wereldburgerschap is dat je je leerlingen laat ervaren dat ze deel uitmaken van zowel de wereld als van de lokale community. Een absolute meerwaarde dit onderzoekende wereldburgerschap!

Ik zie ook dat de Nederlandse toetscultuur averechts werkt en juist de kansongelijkheid vergroot. Internationale scholen hebben bijna geen formele, landelijk genormeerde toetsen. Wel beoordelen de leraren of kinderen de dingen geleerd hebben die ze beoogden. Dus het zit veel dichter bij de leerlijnen en bij het primaire proces en dat heb ik altijd mooi gevonden aan het internationaal onderwijs. Je zou daarnaast ook wensen dat we in het Nederlandse onderwijs meer kijken naar de vragen van kinderen, zoals het IB dat doet.

Wat ik verder heb geleerd van de internationale scholen is dat onderwijsmethodes niet heilig zijn. Internationale leerkrachten zitten niet vast aan leerboeken, maar denken in elke situatie na over doelen, didactiek, werkvormen, materialen, leermiddelen. Ik zie op de internationale scholen veel meer terug van de inzichten van recente studies vanuit de hersenwetenschap. Ook de laatste wetenschappelijke inzichten hoe kinderen leren en zich ontwikkelen, worden meer toegepast in de klas.”

“Ik vind het internationale onderwijs innovatiever en kwalitatief gewoon beter”

Wat hoop je voor de toekomst van het internationale onderwijs en het internationaliserend Nederlands onderwijs?

Martin: “Allereerst hoop ik dat we wereldburgerschap gaan inzetten in plaats van burgerschap. Burgerschap gaat in mijn visie te veel over aanpassen aan de Nederlandse situatie en dat vind ik te beperkend gedacht. Daarnaast hoop ik dat er in Nederland een regeling komt dat de klassen niet groter mogen zijn dan 20 leerlingen en dat leraren meer ruimte krijgen en vooral nemen om de methodes los te laten en te gaan voor hun vak. Het internationaal onderwijs kan voor reguliere scholen hierbij een goed voorbeeld zijn, dus leer van en met elkaar!”

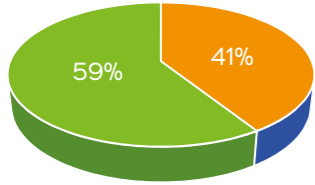
03 Beschikbaarheid

Wat is de huidige staat van
het internationaal onderwijs
in Nederland?

Eén van de eerste drie gesubsidieerde internationale scholen van Nederland in Den Haag aan de Nassaulaan.

Internationaal onderwijs in Nederland

- 29 Gesubsidieerde internationale scholen
- 20 B4-scholen (door OCW erkende particuliere scholen)

NOORD-HOLLAND

- 1. BERGEN
European School Bergen
W: esbergen.eu
O: primair en voortgezet onderwijs
C: EB

- 2. HAARLEM
International School Haarlem
W: internationalschoolhaarlem.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IBMYP / IBDP

- 3. AMSTERDAM
The British School of Amsterdam
W: britams.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: BC

- 3. AMSTERDAM
Amsterdam International Community School
W: aics.espritscholen.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IBMYP / IBCP / IBDP

- 3. AMSTERDAM
International French School d' Amsterdam
W: internationalfrenchschool.com
O: primair en voortgezet onderwijs
C: FC

- 3. AMSTERDAM
The Japanese School of Amsterdam
W: jsa.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: JNC

- 3. AMSTERDAM
Lycee francais Vincent van Gogh
W: lfvvg.com
O: primair onderwijs
C: FC

- 4. AMSTELVEEN
Amstelland International School
W: amstelland-international-school.nl
O: primair onderwijs
C: IPC

- 4. AMSTELVEEN
Amity International School
W: amityschool.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IBPYP / IBMYP / IBDP

- 4. AMSTELVEEN
International School of Amsterdam
W: isa.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IBPYP / IBMYP / IBDP

- 5. HOOFDDORP
Optimist International School
W: optimist-international-school.nl
O: primair onderwijs
C: IPC

- 5. HOOFDDORP
Gifted Minds International School
W: gmischool.nl
O: primair onderwijs
C: IBPYP

- 6. LAREN
International School Laren
W: islaren.nl
O: voortgezet onderwijs
C: IBMYP / IBDP

- 7. HILVERSUM
International School Hilversum
W: ishilversum.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IBPYP / IBMYP / IBDP

- 7. HILVERSUM
International Primary School Hilversum
W: ipshilversum.nl
O: primair onderwijs
C: IBPYP

ZUID-HOLLAND

- 8. OEGSTGEEST
International School Rijnlands Lyceum
W: isrlo.nl
O: voortgezet onderwijs
C: IBMYP / IBDP

- 9. LEIDEN
International School Leiden
W: isleiden.nl
O: primair onderwijs
C: IPC

- 10. LEIDERDORP
Elckerlyc International School
W: elckerlyc-international.nl
O: primair onderwijs
C: IPC

- 11. BOSKOOP
ICS De Ceder
W: ceder.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: ACE

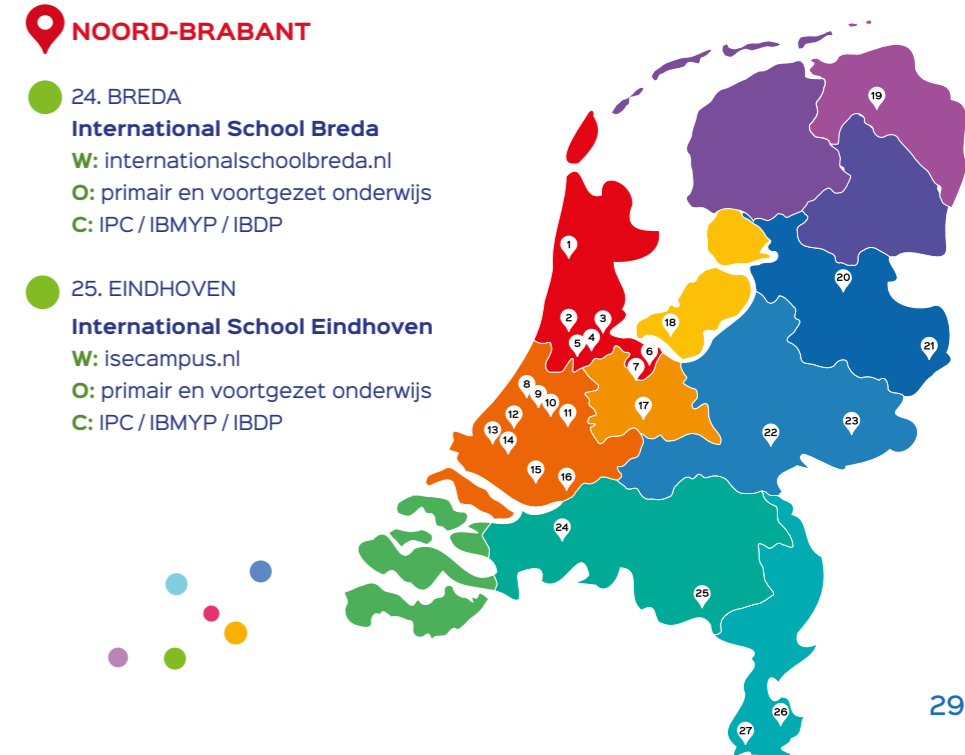
W= website O= onderwijsvorm C= curriculum ● = gesubsidieerde internationale school ● = B4-school

- 12. WASSENAAR
The American School of The Hague
W: ash.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IBPYP / IBMYP / IBDP
- 12. WASSENAAR
International School Wassenaar
W: internationalschoolwassenaar.nl
O: voortgezet onderwijs
C: IBMYP / IBDP
- 12. WASSENAAR
Sekolah Indonesia Den Haag
W: sekolahindonesia.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: INC
- 13. DEN HAAG
International School The Hague
W: ishthehague.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IBMYP / IBCP / IBDP
- 13. DEN HAAG
HSV International School
W: hsvdenhaag.nl
O: primair onderwijs
C: IPC
- 13. DEN HAAG
Lighthouse s.e.
W: lighthousee.nl
O: speciaal onderwijs
C: Lighthouse curriculum
- 13. DEN HAAG
European School The Hague
W: europeanschoolthehague.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: EB
- 13. DEN HAAG
International Waldorf School
W: internationalwaldorfschool.nl
O: primair onderwijs
C: IPC
- 13. DEN HAAG
The British School in The Netherlands
W: britishschool.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: BC / IBCP / IBDP
- 13. DEN HAAG
Deutsche Internationale Schule Den Haag
W: dish.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: DC
- 13. DEN HAAG
Lycee francais Vincent van Gogh
W: lfvvg.com
O: primair en voortgezet onderwijs
C: FC
- 14. DELFT
International School Delft
W: internationalschooldelft.com
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IBPYP / IBMYP / IBDP
- 15. ROTTERDAM
Harbour IBSR
W: harbouribsr.nl
O: primair onderwijs
C: IPC
- 15. ROTTERDAM
International School Rotterdam
W: riss.wolfert.nl
O: voortgezet onderwijs
C: IGCSE / IBCP / IBDP
- 15. ROTTERDAM
Nord Anglia International School Rotterdam
W: nordangliaeducation.com
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IMYC / IBDP
- 15. ROTTERDAM
The Japanese School of Rotterdam
W: jsrotte.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: JNC
- 16. Hardinxveld-Giessendam
The Foundation Private International School
W: thefoundation.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: ICCE

- 17. UTRECHT
International School Utrecht
W: isutrecht.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IBPYP / IBMYP / IBDP
- 18. ALMERE
International School Almere
W: internationalschoolalmere.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IBMYP / IBDP
- 19. GRONINGEN
GSV
W: g-s-v.nl
O: primair onderwijs
C: IPC
- 19. GRONINGEN
International School Groningen
W: isgroningen.nl
O: voortgezet onderwijs
C: IBMYP / IBDP
- 20. OMMEN
Eerde International Boarding School
W: eerde.com
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IMYC / IGCSE / IBDP
- 21. ENSCHEDE
International School Twente
W: internationalschooltwente.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IGCSE / IBDP
- 25. EINDHOVEN
Salto International School
W: salto-internationalschool.nl
O: primair onderwijs
C: IPC

- 22. ARNHEM
Rivers International School
W: riversarnhem.org
O: primair en voortgezet onderwijs
C: BC / IBMYP / IBDP
- 23. ZELHEM
International Advent School
W: adventschool.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: ICCE
- 24. BREDA
International School Breda
W: internationalschoolbreda.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IBMYP / IBDP
- 25. EINDHOVEN
International School Eindhoven
W: isecampus.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IPC / IBMYP / IBDP

- 26. BRUNSSUM
AFNORTH International School
W: afnorth-is.com
O: primair en voortgezet onderwijs
- 27. MAASTRICHT
UWC Maastricht
W: uwcmaastricht.nl
O: primair en voortgezet onderwijs
C: IBMYP / IBCP / IBDP

Meer en meertalige leerlingen voor Dutch International Schools (DIS)

“Met de adviezen van SIO is een goede basis gelegd voor de groei van onze internationale scholen”

Goed onderwijs en goede huisvesting zijn belangrijke onderdelen voor het vestigingsklimaat van internationale bedrijven. Hoe kijken Barbera Everaars, voorzitter van de Dutch International Primary Schools (DIPS) en Mike Weston, voorzitter van de Dutch International Primary Schools (DISS) naar de groei van het internationale onderwijs in Nederland? Hoe heeft de relatie met het reguliere onderwijs zich ontwikkeld? En wat is de betekenis van SIO geweest?

Barbera Everaars

- Voorzitter van de Dutch International Primary Schools (DIPS)
- Directeur van Harbour IBSR Rotterdam
- Voorzitter van de Stuurgroep Tweetalig Primair Onderwijs

Mike Weston

- Chair of the Dutch International Secondary Schools (DISS)
- Head of School van de International School Groningen
- IB Chair, Lead Educator, Evaluation leader, Consultant, Workshop leader (IBMYP)
- Advisor and consultant: International Teacher Education Secondary Advisor NHL Stenden

Wat zijn voor jullie de grootste veranderingen in het internationaal onderwijs?

Mike: “Het aantal leerlingen is enorm gegroeid. Wellicht gestimuleerd door de Brexit zijn er vooral in de regio Amsterdam en Den Haag meer Britse bedrijven gekomen. We zien trouwens ook meer gezinnen uit andere landen komen, uit Oost-Europa, Rusland, China en Zuid-Korea. Kinderen met andere moedertalen dus.

“De afgelopen jaren zie ik ook een toenemende belangstelling van reguliere scholen voor onze programma’s als IB en IPC”

Waarin kritisch denken, een onderzoekende houding en wereldburgerschap goed zijn ontwikkeld. Een nieuwe ontwikkeling is dat we expats centers hebben opgericht, zoals The International Welcome Center North op het Stadskantoor in Groningen. In dit centrum maken we internationals en buitenlandse docenten wegwijs in alles wat met wonen en werken in te maken heeft: financiën, BSN, verblijfsvergunningen, huisvesting, kinderopvang en onderwijs.”

Barbera: “Toen ik startte, waren er acht of negen basisscholen en nu zitten we met zeventien. Bij de DIPS krijgen we meer vragen van scholen over internationaal onderwijs. Ze willen bijvoorbeeld een haalbaarheidsstudie laten doen om te kijken of ze een IGBO-school kunnen worden. Dit is een

interessante ontwikkeling met voor- en nadelen. Als je veel internationale scholen in een beperkt gebied hebt, dan is het gevolg dat sommige scholen klein blijven. Ik denk dat het gezien de hoge investeringen handiger is voor grotere scholen te kiezen in plaats van veel kleine. Het ministerie kijkt daar anders tegenaan: meerdere kleine internationale scholen dicht bij elkaar zou goed zijn voor de concurrentie. Dat betwijfel ik, want probeer je hoofd maar eens boven water te houden en genoeg leerlingen aan te trekken als kleine school. Ik vind juist dat internationale scholen goede afspraken met elkaar moeten maken over het wervingsgebied, zodat je beide een goede norm hebt qua leerlingen. Belangrijk, want internationaal onderwijs is echt duur. Je hebt te maken met kleinere groepen leerlingen in een klas, terwijl je wel alle faciliteiten en materialen nodig hebt. Ook heb je meer met vakleerkrachten te maken, zoals leerkrachten voor de lessen English as additional language (EAL) en de lessen Nederlands. Dat betekent dat het schoolgeld in veel gevallen omhoog moet om rendabel te blijven.”

Als je kijkt naar die groei in leerlingen, hebben jullie dat kunnen bijbenen met leerkrachten?

Mike: “Nee, niet altijd. Dit wordt extra bemoeilijkt door de strenge bevoegdheidsregels: buitenlandse docenten mogen in het vo twee jaar zonder bevoegdheid voor de klas staan, maar dan moeten ze in die twee jaar wel een tweedegraads lerarenopleiding doen die uitsluitend in het Nederlands wordt gegeven. Superervaren docenten uit Australië, Canada of Amerika haken dan af, want dit is niet te doen. Wij zijn al jaren in overleg met de overheid om dit op te lossen.”

Barbera: “Gelukkig zien we wel dat er nu stappen worden gezet. Het ministerie van OCW ziet dit probleem ook en op dit gebied is een goede samenwerking ontstaan. Ik hoop echt dat dit halverwege 2023 is geregeld.”

Jullie geven aan dat ook de populatie van nieuwe leerlingen is veranderd en dat er meer anderstaligen op school komen. Heeft dit ook consequenties gehad voor het moedertaalonderwijs en de aandacht voor de eigen cultuur?

Barbera: “Ja, in het voortgezet onderwijs zie je aandacht voor het moedertaalonderwijs binnen het lesrooster, maar in het basisonderwijs is dit eigenlijk niet te realiseren. Bijzonder jammer, want het moedertaalonderwijs en je moedertaal goed onderhouden is belangrijk voor kinderen. Die extra uren hebben we niet in de volle roosters en het is ook niet makkelijk dit na schooltijd te doen. We hebben maar een beperkt aantal uren in school

en we hopen dat de ouders de verantwoordelijkheid pakken om de moedertaal goed op orde te houden.”

Mike: “Bij ons is moedertaalonderwijs vooral zelf onderwijs, maar wij bieden gezinnen ondersteuning, bijvoorbeeld bij het vinden van een tutor in hun eigen taal. Die tutor bereiden we voor op onze programma's en examens. Als we vijf of zes Poolse of Roemeense kinderen hebben, kijken we of met de ouders en de docent iets kunnen regelen, maar ook wij kunnen dit ook niet altijd inroosteren in het curriculum. Gelukkig zijn er voorbeelden, zoals de International School of The Hague (ISH), waar dit goed is geregeld en geïntegreerd is in het hele onderwijs van vier- tot en met 18-jarigen.”

Wat is er de afgelopen jaren veranderd in de relatie met het reguliere onderwijs?

Barbera: “De basiseis voor ons soort scholen is nog steeds dat het internationaal onderwijs gekoppeld is aan een reguliere basisschool en daar ben ik voorstander van.”

“Ik vind de uitwisseling en het leren met en van elkaar heel erg belangrijk”

Je hebt voordeel van elkaar en dan is het handig als je, zoals bij Mike in één gebouw zit. Wat ik op andere IGBO-scholen in het land zie, is dat de internationale scholen vaak een zelfstandige unit zijn geworden.

Reguliere en internationale school zitten op verschillende locaties; dat kan soms niet anders, gezien de schaarste aan gebouwen en bouwlocaties. Toch bepleit ik altijd samenwerking. Eén van de vragen die ik bij de haalbaarheidsstudie altijd stel is: met welke school ga je samenwerken en hoe ziet de samenwerking er in de praktijk uit?"

“Als IGVO- en tto-school delen we het schoolgebouw en onze docenten”

Mike: “Voor het aantrekken van buitenlandse docenten is deze samenwerking ook een pluspunt, omdat we samen meer uren kunnen aanbieden. Onze reguliere school is tweetalig, dus dat betekent dat er veel lessen in Engels worden gegeven. Onze middelbare school biedt het Middle Years Program (MYP) aan als curriculum binnen mavo, havo, vwo en de Nederlandse school. Dat is een krachtig voordeel van samenwerking en professionalisering tussen internationale docenten en Nederlandse docenten. Daarnaast hebben we een doorlopende lijn van het vwo naar het International Baccalaureate Diploma Programme (DP) voor studenten tussen 16 en 19 jaar. Die extra keuze is aantrekkelijk voor leerlingen.”

Is die nauwe samenwerking in het primaire onderwijs ook mogelijk?

Barbera: “Op dit moment is dat niet haalbaar. Ik heb een internationale en een tweetalige school die heel graag willen samenwerken, maar als je meer dan een kilometer bij elkaar vandaan zit, is dat praktisch gezien erg lastig. We hebben nieuwbouwplannen voor een gezamenlijke campus en dan zitten we samen in één gebouw, zodat we meer dingen samen kunnen doen. We praten al over die campus sinds 2007 en ik hoop echt dat de eerste paal in 2027 wordt geslagen.”

Wat heeft SIO voor jullie betekend?

Barbera: “De laatste jaren hebben we weinig contact gehad met SIO. We zijn in het verleden betrokken geweest bij de samenstelling van het vademecum. Ook bezochten we de conferenties en bestuurders van SIO kwamen naar de vergaderingen van DIPS en DISS. Wat ik bijzonder waardeer, is de kennis van SIO van het gehele internationale onderwijsveld. Ze weten veel van onze gesubsidieerde vorm, maar ook van alle andere niet-gesubsidieerde vormen. SIO gaf goed onderbouwde adviezen aan scholen over de keuze van vestigingsplaats. SIO had ook een sterke gidsfunctie, want ze konden veel bestuurders en scholen doorverwijzen en informeren over subsidies en de bijbehorende aanvraagprocedures.”

Mike: “Door de groei van de Dutch International Schools (DIS) opereren we nu meer zelfstandig en hebben wij minder vragen voor SIO. Met de adviezen van SIO is een goede basis gelegd voor de groei van onze internationale scholen.”

Wat zien jullie de komende jaren gebeuren met internationale scholen en met internationalisering op scholen?

Barbera: “Ik ben blij dat Nederlandse scholen zich realiseren dat ze allemaal te maken hebben met internationalisering in hun school. Een compleet witte school met alleen maar Nederlandse kinderen bestaat vrijwel niet meer.

“Het is belangrijk dat je de culturele achtergrond, taal en geschiedenis van elk kind respecteert en meeneemt in je onderwijs”

Karel de Grote bespreken is prima, maar zet ook internationale geschiedenis in, waardoor kinderen zichzelf herkennen in wat er wordt onderwezen. Dat steeds meer basisscholen aan de slag gaan met IPC- en IB-programma's juich ik toe. Ik zie ook dat er meer scholen vvto aanbieden voor internationale kinderen. Dat is geen bedreiging voor de internationale scholen, want die zullen in de toekomst gewoon blijven bestaan. Nog steeds komen er leerlingen die tijdelijk in Nederland verblijven.

Zij hoeven niet het hele Nederlandse curriculum te volgen en tot in de puntjes Nederlands te spreken. Engels gaat ze helpen als ze weer verhuizen naar een ander land.”

Mike: “Ik zie veel meer internationalisering in het reguliere Nederlandse onderwijs en ik zie de samenwerking tussen de DIS-scholen en die reguliere scholen intensiveren. Steeds meer reguliere scholen in Nederland onderzoeken of en hoe ze IB, IPC, MYP of IMYC kunnen inpassen in hun onderwijs. Voor burgerschap, wereldburgerschap en internationalisering zijn dit prima internationale frameworks. Als ik een oproep mag doen: kom bij ons kijken en zie hoe wij dit in de praktijk doen! Graag vertel ik meer over de voor- en nadelen, de good practises en de geleerde lessen. Ik merk nu al dat wij die rol van advisering en consultancy van SIO vaker overnemen.”

“Wij zien diversiteit als een rijke bron om inclusieve communities te bouwen”

De American School of The Hague is een niet-bekostigde, not-for-profit internationale school in Wassenaar.

Met ongeveer 1.200 leerlingen en 80 nationaliteiten is de school bijzonder internationaal en zijn diversiteit, inclusie en wereldburgerschap vanzelfsprekend.

“Ik denk dat we nu ongeveer 25 procent Amerikaanse en 15 procent Nederlandse kinderen hebben”, vertelt Ton Ravensbergen. “De overige kinderen komen uit landen van over heel de wereld. Wij worden op geen enkele manier gesubsidieerd, ook niet door de Amerikaanse overheid. Wij moeten ons volledig bedruipen van het schoolgeld dat ouders of bedrijven betalen en daarom is de kwaliteit van ons onderwijs zo belangrijk.”

Ton Ravensbergen

Director Finance and Operations
American School of The Hague

Hoe ziet het onderwijs eruit?

Ton: “Wij zien diversiteit als een rijke bron om inclusieve communities te bouwen. Wereldburgerschap is terug te vinden in ons hele curriculum. Dat kan ook niet anders met zo veel nationaliteiten en kinderen die na enkele jaren weer verhuizen naar een ander land, omdat de expat-ouder door de werkgever wordt overgeplaatst. Het curriculum is geschoeid op de Amerikaanse leest met een internationale focus. Wij bieden het volledige Advanced Placement (AP) program en Internationaal Baccalaureaat (IB). Uiteraard kunnen kinderen ook kiezen voor het High School-diploma. Daarnaast hebben we een Special Education Program. Daar krijgen kinderen van 3 tot en met 18 jaar met een beperking, zoals bijvoorbeeld het syndroom van Down of autisme, extra ondersteuning in hun eigen klas. Waar mogelijk volgen ze met hun eigen leeftijdsgenoten het reguliere onderwijsprogramma. Op onze school komen kinderen in de leeftijd van nul tot en met 18 jaar. We hebben hier ook een dagopvang en ons basisonderwijs begint vanaf drie jaar. Onze klassen zijn in vergelijking tot Nederlandse scholen klein met maximaal 20 kinderen. Wat ook een groot verschil is met het Nederlandse onderwijs, is dat wij geen onderscheid maken in de klassamenstelling wat betreft leerniveau, zoals vmbo, havo en vwo. Het zou dus kunnen dat je vanaf Pre-School tot en met Grade 12 met dezelfde kinderen in de klas zit. De vmbo-leerling en de vwo-leerling bijvoorbeeld zitten dus gewoon bij elkaar in de klas: kinderen krijgen op jonge leeftijd al een goede indruk hoe de wereld in elkaar steekt, want de diversiteit in de wereld zit al in je klas.”

Over de American School of The Hague

De American School of The Hague (ASH) is rond 1950 opgericht door buitenlandse ouders die werkten bij het Vredespaleis en de Canadese en Amerikaanse ambassades, onder meer aan de Marshallhulp.

De ASH bestaat uit drie afdelingen: Elementary School, Middle School en High School. De school is geaccrediteerd door het New England Association of Schools and Colleges (NEASC).

De kern van het onderwijs is dat de leerling centraal staat. De school koestert en inspireert karakter, inzet, creativiteit en kennis van ieder kind.

Deze benadering zorgt voor een balans tussen feitenkennis en diepgaand begrip. De leerlingen zijn actief bij hun eigen onderwijs betrokken. Zij kunnen hun talenten verder ontwikkelen in kunst, muziek, theater, atletiek en buitenschoolse programma's zoals Model United Nations.

Wat heb je de afgelopen jaren gezien in de groei en ontwikkeling van het internationaal onderwijs in Nederland?

Ton: “Ik loop nu 20 jaar mee in het internationaal onderwijs en zo gek veel is er voor ons niet veranderd in het contact met de Nederlandse onderwijswereld. Samen met de International School of Amsterdam, The British School in The Netherlands en The British School of Amsterdam functioneren wij toch redelijk autonoom ten opzichte van de Nederlandse onderwijswereld en de bekostigde internationale scholen. Wij hebben helaas nog nooit structureel samengewerkt, dus het zijn nog steeds gescheiden werelden. Wel zijn wij associate member van de Dutch International Schools (DIS), maar dit is meer een formaliteit, dan dat wij actief deelnemen. Dit komt mede doordat er voornamelijk onderwerpen worden behandeld waar wij als niet-bekostigde school niet mee te maken hebben. Waar ik me zorgen over maak, is de groei van het aantal bekostigde internationale scholen in Nederland en dan vooral het gemak waarmee je die naar mijn mening kunt beginnen.”

“SIO heeft ons zichtbaar gemaakt”

Hoe belangrijk is SIO voor jullie geweest?

“SIO heeft ons zichtbaarder gemaakt door de publicatie van ‘De staat van het internationaal onderwijs’ en door het vademecum. Belangrijk,

want de overheid en ook het onderwijsveld hadden niet echt een goed idee wie wij waren, wat wij deden en wat onze rol was. Bij twee ingrijpende fiscale overheidsmaatregelen hebben we nauw samengewerkt met SIO: de 30%-regeling en de Vennootschapsbelasting. Zo'n 15 jaar geleden wilde de overheid de 30%-regeling aanpakken. Kennismigranten, waaronder dus ook leraren, kregen tien jaar lang een belastingvoordeel: 30 procent van het salaris kon belastingvrij worden uitbetaald als compensatie voor de extra kosten die zij moesten maken om hier te leven en te wonen. Aangezien wij bijna alle leerkrachten moeten inhuren vanuit het buitenland en dus ook moeten concurreren met het buitenland, gaf deze 30%-regeling ons enige compensatie in de concurrentiestrijd met andere landen. Wij waren echt bang dat we een tekort aan kwalitatief goede docenten zouden krijgen als deze regeling te veel zou worden ingeperkt. Tien jaar belastingvoordeel betekende ook dat docenten langer aan de school verbonden bleven en zich ook meer in Nederland gingen integreren. Samen met het SIO en andere bekostigde en niet-bekostigde internationale scholen hebben we de overheid benaderd in de hoop dat de regeling zou blijven bestaan. Uiteindelijk heeft de overheid besloten om de regeling in te korten van 10 naar 8 jaar. In 2019 bracht de overheid als gevolg van een besparingsmaatregel de 30%-regeling terug van acht naar vijf jaar. Door deze inkorting zullen leraren nog korter op onze school blijven en nog minder de neiging hebben om te integreren in ons land.”

Hoe zat dat met vermogensbelasting?

“De tweede keer dat we intensief met SIO optrokken was in 2017 tegen een dreigende overheidsmaatregel: Onderwijsinstellingen die voor minder dan 70% gesubsidieerd werden, moesten vennootschapsbelasting gaan betalen en dit alles om een gelijkwaardig speelveld te creëren met het bedrijfsleven. Oneerlijk in onze ogen, aangezien wij hetzelfde product leveren als bekostigde scholen en dat vond SIO ook. Daarnaast hebben wij als private school zonder subsidies geen winstoogmerk. Wij zijn een not-for-profit organisatie en alles wat we onderaan de streep overhouden, gaat terug naar de school voor bijvoorbeeld het opbouwen van reserves om ons te beschermen tegen financiële tegenvallers in de toekomst of om te investeren in de panden en ons onderwijs. Met de andere drie grote internationale scholen en SIO zijn we eerst naar de directeur Directe Belastingen gegaan. Hij verwees ons naar Brussel, want in zijn ogen voerde Nederland gewoon de Europese wetgeving uit. Met vertegenwoordigers van onder meer SIO, VNO-NCW en het private internationale onderwijs zijn we naar de Europese Commissie in Brussel gegaan. Niemand in Brussel en in Den Haag kon ons uitleggen waar die 70% vandaan kwam en in andere Europese landen, zoals België, Duitsland en Italië, werd deze maatregel niet ingevoerd. Helaas hebben we de fiscale overheidsmaatregel moeten accepteren. Momenteel moeten we 20 tot 25% afdragen aan vennootschapsbelasting, terwijl dat voorheen niet nodig was.”

Wat zijn jullie ambities voor de toekomst?

“Voor corona had een aantal studies uitgewezen dat we konden groeien naar maximaal aantal van 1.600 leerlingen en dat wilden we ook. Maar na corona zie je dat overal ter wereld de leerlingenaantallen stagneren, dus wij gaan ervan uit dat we de komende jaren rond de 1.100 studenten zullen huisvesten. Er zal altijd vraag blijven naar ons soort internationaal onderwijs in Nederland door het Amerikaanse curriculum dat wij bieden. Expats verhuizen om de zo veel jaar en ons curriculum sluit bijna naadloos aan op dat van alle andere Amerikaanse scholen wereldwijd. Kinderen kunnen daardoor de doorlopende leerlijn blijven volgen; waar ze ook naar school gaan en ze verliezen zo geen schooljaren doordat ze bijvoorbeeld moeten blijven zitten als gevolg van de verhuizing. Wij blijven de komende jaren investeren in de kwaliteit van ons onderwijs en dat onderwijs willen we zo veel mogelijk laten aansluiten op de behoefte en talenten van elk kind. Dat is en blijft onze kracht en daarom kiezen ouders en ook kinderen voor ons.”

04

Onderwijsinhoud

Welke internationale curricula worden nu in Nederland aangeboden?

Op de internationale scholen in Nederland worden anno 2023 de volgende curricula aangeboden

IPC
International Primary Curriculum
www.fieldworkeducation.com

IMYC
International Middle Years Curriculum
www.fieldworkeducation.com

IB (= de overkoepelende naam)
International Baccalaureate
www.ibo.org

Primary Years Programme

Middle Years Programme

Career-Related Programme

Diploma Programme

IGCSE
International General Certificate of Secondary Education
www.cambridgeinternational.org

EB
The European Baccalaureate
www.eursec.eu

BC
British Curriculum
www.assets.publishing.service.gov.uk

JNC
Japanese National Curriculum
www.us.emb-japan.go.jp

FC
French Curriculum
www.education.gov.fr

DC
German Curriculum
www.disdh.nl

INC
Indonesian National Curriculum
www.sekolahindonesia.nl

ACE
Accelerated Christian Education program
www.schooloftomorrow.com

ICCE
The International Certificate of Christian Education
www.icce.education

Geert Simons over internationaliseren en onderwijs

“Wat doe je voor jezelf, de ander en de wereld?”

Van pabo in België, NATO-school in Duitsland, IPC-onderwijs in Nigeria, Language One en IB-onderwijs in Dubai, internationalisering van Veluwe basisscholen tot het promoten van moedertaal-onderwijs via het Heritage Language Education Network. De geboren Belg Geert Simons is een wereldburger met een uitgesproken visie op internationaal onderwijs en internationaliserend onderwijs.

Zijn grote droom? Elke Nederlandse basisschool geeft IB-onderwijs. Waarom?

Wat doe je voor jezelf, de ander en de wereld?

Die vragen staan aan de basis voor de ontwikkeling en leermotivatie van leerlingen en wereldburgerschap, vindt hij.

Een interview met deze kritische, energieke en vernieuwende onderwijsnomade.

Geert Simons

- St Andrew's School, Turi, Kenia, directeur
- Stichting Proominent, Ede, directeur-bestuurder
- Heritage Language Education Network, vice president of the board
- SALTO international school RISE, oprichter en diverse leidinggevende functies
- LanguageOne, regionaal directeur Midden-Oosten en directeur locatie Dubai

Waar komt je passie voor internationaal onderwijs vandaan?

Simons “Ik ben geboren in Brasschaat, België. Mijn vader was crisismanager en als de crisis voorbij was, gingen wij weer ergens anders wonen. Dat rondtrekken is aan me blijven kleven. Ik ben nogal direct in mijn mening en ik deel die ook graag en dat werd in mijn Belgische onderwijstijd niet altijd gewaardeerd. Als leerling en student wist ik het zeker: onderwijs kan beter en ik ga het beter doen. Na mijn studie aan de Belgische pabo ben ik vertrokken naar Roemenië. Ceaușescu was gevallen en toen ik de beelden zag, moest ik in een weeshuis gaan werken. Van het weeshuis ben ik uiteindelijk terechtgekomen op een NATO-school in Duitsland met een heel eigen curriculum. Van daaruit ben ik verhuisd naar Lagos in Nigeria naar een van de eerste IPC-scholen ter wereld. Daar is mijn passie voor internationaal onderwijs aangewakkerd. Het IPC-curriculum is op verzoek van

Shell ontworpen, zodat de kinderen van hun Britse en Nederlandse werknemers gezellig samen op één school lessen konden volgen. Dat was voor mij de bevestiging: ja het kan echt anders dan dat we in Nederland en België gewoon zijn.”

In Dubai was je schooldirecteur en later regionaal directeur Middle East van Language One. Wat heb je daar geleerd over internationalisering?

“In 2008 verhuisde ik naar Dubai en daar heb ik op scholen gewerkt met diverse curricula, waaronder IPC en IB, zowel Brits als Amerikaans. De visie van Language One sprak me aan: je kunt alleen maar wereldburger zijn als je jezelf goed kent en daarom is het onderwijs in eigen taal en cultuur zo belangrijk. Je moet aandacht hebben voor de eigen identiteit van de leerling. Kinderen leren in dit onderwijs ook om open te staan voor anderen met een onderzoekende houding. Dit zijn ook kernbegrippen uit het IB-onderwijs. Als je de ander leert kennen, kun je met elkaar bijdragen aan de ontwikkeling van de maatschappij waarin je leeft. In het begin was de hoofdtaak van Language One het organiseren van moedertaal-onderwijs. Later kwam daar ook het adviseren van internationale scholen bij over het internationaler worden. Dit was hard nodig, nu zijn zij heel taalvriendelijk in de basis, maar tien jaar geleden was een internationale school eigenlijk een eentalige school. Ook het curriculum van de Language One scholen is veranderd; in het begin hadden we een algemeen en traditioneel curriculum en dat zijn we gaan herschrijven op basis van het IB-curriculum.”

Waarom de keuze voor IB?

“Toen ik het IB leerde kennen, was dat een verademing: het onderwijs kan dus ook echt beter. Alles waar ik tegenaan liep in mijn eigen schooltijd, werd daar eigenlijk beantwoord. Je bent meer dan enkel taal en rekenen en wij luisteren naar jou, jij luistert naar ons en wij luisteren naar elkaar. De grote waarde van IB is onderwijs waarbij wij opleiden tot een vreedzame wereld vanuit een goede kwalitatieve basis. Wat ik ook sterk vind, is het onderwijskundige begrip van conceptueel werken en differentiatie op het niveau van het kind.

“Wij kennen in Nederland wel het thematisch werken, maar conceptueel werken gaat net een stap verder”

Een concept kan bijvoorbeeld verlies zijn. Wat betekent dat voor jou? Het konijntje dat is gestorven, de opa die is overleden, de verhuizing en de vrienden of vriendinnen die je kwijt bent, het verliezen van de menselijkheid in tijden van oorlog of de verloren pen of fietssleutel. In het Nederlandse onderwijs hebben we er een handje van alles erbij te doen. Techniek is belangrijk, dus dat komt erbij. Burgerschap is nodig, dus dat doen we er ook nog even bij. Maar als je met een curriculum als IPC of IB werkt, dan komt burgerschap er dus niet bij, maar dan zit dat er van nature al ingebakken. Mijn grote droom is dat iedere school in Nederland een IB-school is. IB geeft je school een kader en vervolgens is het aan jou als school om daar je eigenheid in te brengen.”

Na Dubai pakte je de internationalisering van het onderwijs bij SALTO Eindhoven op. Wat kwam je tegen?

“In 2016 ging ik aan de slag bij de stichting SALTO met 21 scholen. Ik werd directeur van een basisschool en was verantwoordelijk directeur voor de internationalisering van SALTO. Er klopten steeds meer internationale families aan bij de scholen van SALTO. Deze gezinnen wilden dus niet naar de International School Eindhoven. Hoe kwam dit? Samen met een marktonderzoeksbureau hebben we onderzoek gedaan. Kort samengevat bleek dat de gewone internationale school veel te duur was voor Internationale gezinnen en dat het aanbod niet passend was. Het was alleen nog maar betaalbaar voor expats met een betalende baas. Nu ging het vooral om kenniswerkers die langer in Nederland bleven met lokale contracten. Vroeger bleef een expatgezin drie jaar, maar dit was door de groei van ASML veranderd. De gemiddelde verblijftijd was zeven jaar; gemiddeld, met uitschieters van 10 en 2 jaar en dan heb je als ouders dus een niet te beantwoorden onderwijskundig vraagstuk. Als je je kind naar de internationale school stuurt en je blijft negen jaar, dan groeit je kind op in een internationale bubbel en integreert het niet in Nederland. Stuur je je kind naar de reguliere school en vertrek je na twee jaar weer, dan heeft dat kind heel hard gewerkt om Nederlands te leren en te integreren, maar mist het de internationale ontwikkeling. Dan moet je kind in het volgende land weer vol aan de bak.

In deze nieuwe realiteit hebben we als SALTO gezocht naar een manier hoe we ons openbaar onderwijs ook toegankelijk konden maken voor deze nieuwe groep van internationale kinderen. Het Ministerie van O&W raadde ons aan gebruik te maken van het kader “Internationaal Georiënteerd Basis Onderwijs” (IGBO). We hebben de IGBO-status gekregen en onze eigen hybride onderwijsvorm ontwikkeld: SALTO International School, Engelstalig internationaal onderwijs met een internationaal curriculum met een focus op Nederland en Nederlands. De eis voor een IGBO-school was dat we binnen vijf jaar tachtig kinderen moesten hebben. Voor de start hadden we al zeshonderd aanmeldingen. De nood was er, dat was overduidelijk. Inmiddels volgen zo’n achthonderd kinderen die hybride vorm van onderwijs.”

“We verruimen het wereldbeeld van onze kinderen”

Welke rol heeft SIO hierin gespeeld?

“Toen we bezig waren met het ontwerpen van SALTO International school heb ik waardevolle adviezen ontvangen van Willy Grijeze, de secretaris van SIO. Hij heeft me geholpen met onderwijsinhoud, organisatiestructuur en het uitbouwen van het netwerk. SIO had de veranderingen in de internationale populatie ook al gezien en dacht met ons mee over hoe we tegemoet moesten komen aan deze nieuwe onderwijsbehoeftes van internationale kenniswerkers.”

Heb je alle idealen van dit hybride onderwijs kunnen verwezenlijken?

“Helaas niet. Onze grote droom was dat er ook veel Nederlandse kinderen lessen zouden volgen op de hybride school, om zo tot wederzijdse uitwisseling te komen. Dat is niet gelukt. Door de IGBO-status mochten we al onze lessen in het Engels geven, in de hybride vorm werd dit vijftig procent in het Engels en vijftig procent in het Nederlands. Dat is al heel wat, want volgens de wet mag je op een reguliere school maar dertig procent van de lessen in een andere taal geven. Op IGBO-scholen mogen van de wetgever eigenlijk geen Nederlandse kinderen zitten. Alleen als ouders kunnen aantonen dat ze binnen drie jaar naar het buitenland gaan verhuizen. Dus die droom van één school voor alle kinderen hebben we deels moeten laten vallen. Als je hybride internationaal onderwijs wilt organiseren, dan moet dit dus vanuit de internationale scholen komen; ik vind ook dat zij die verantwoordelijkheid moeten oppakken.”

Wat trok jou als onderwijssnomade van wereldsteden en hightech campussen naar het onderwijs op de Veluwe?

“De grote aanwas van kenniswerkers van internationale bedrijven vraagt ook wat van het reguliere onderwijs. Met die omslag ben ik sinds 2021 bij de Stichting Proominent mee bezig. Rond Ede hebben we elf openbare scholen, waar toen ik hier kwam nog weinig gebeurde op het gebied van internationaliseren. In de Randstad en in Eindhoven word je door de populatie richting internationali-

sering uitgeduwd, maar dat is op de Veluwe niet het geval. En toch zie ik het als maatschappelijke plicht om als onderwijs iets te gaan doen met internationalisering. Ik denk alleen dat we die term moeten aanpassen. Internationalisering klinkt als iets voor de Randstad. Als je dit woord vervangt door wereldburgerschap, dan kan elke school in Nederland hier iets mee, want niemand heeft er bezwaar tegen om onze kinderen op te leiden tot wereldburgers. Toen wij deze semantische omslag hadden gemaakt van praten over internationalisering naar praten over wereldburgerschap, kwam er hier ook meer voortgang in. Otterlo is best wel een klein dorp, maar daar staat binnenkort wel een IB World School. Deze school is een stepping stone naar de wereld, want we verruimen het wereldbeeld van onze kinderen, zodat ze ook verder kijken dan Otterlo lang is. De leerkrachten hebben via Nuffic door de Erasmus+ subsidie IB-trainingen kunnen volgen in Zagreb en Duisburg. IB heeft hun kijk op lesgeven en onderwijs drastisch veranderd. Ook de ouders maakten een omslag van twijfel naar enthousiasme. Uiteindelijk willen ouders het beste onderwijs voor hun kind en zij zagen hun kinderen positief veranderen met meer motivatie om te leren.”

Waarom hamer je zo op internationalisering van ons basisonderwijs?

“Dat heeft meerdere redenen. Minister Wiersma zag dat de basisvaardigheden achteruitgingen, dus hij vond dat de scholen meer moesten doen aan taal en rekenen. Meer van hetzelfde dat blijkbaar niet werkt. Daar zit voor mij geen enkele logica achter. Als ik kijk naar de echte oorzaak van de achterstanden, dan zie ik vooral kinderen die zijn afgehaakt. Kinderen met andere culturele achtergronden die zien dat het niets is geworden met hun moeder en vader in onze maatschappij en dan een houding hebben van ‘het zal waarschijnlijk ook niks worden met mij’. Waar zit de motivatie dan nog om te leren? Gebrek aan motivatie en lastig gedrag, hoe rijm ik dat met meer Nederlandse taal en rekenen geven? Echt, daar kan ik met mijn hoofd niet bij. In het IB-onderwijs heb ik zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs geen motivatieproblemen gezien. De meeste kinderen waren intrinsiek gemotiveerd om te leren. De succesfactor van het IB-onderwijs is de maatschappelijke betrokkenheid: wat ga jij nou doen voor jezelf, voor een ander, voor de school en voor de wereld? Als je met deze vragen aan de slag gaat, dan zien kinderen dat

ze heel wat van die maatschappij krijgen en zijn ze gemotiveerd om daar iets voor terug te doen. Met die intrinsieke motivatie gaan taal en rekenen leren ook weer makkelijker en vanzelf.”

Kun je dat bewijzen?

“Ja, volgens mij wel. In Nederland hebben we nu een vijftal reguliere basisscholen die het IB-programma hebben overgenomen. Niet in het Engels zoals op internationale scholen, maar in het Nederlands. Bij Proominent is dat de Ericaschool in Otterlo en de allereerste school is Startpunt International in de Schilderswijk van Den Haag. Startpunt is daar vier jaar geleden mee begonnen en de ervaringen zijn veelzeggend en grensverleggend. Het was een school met veel conflicten op het schoolplein en minder goede onderwijsresultaten. Met het IB-onderwijs is dat radicaal veranderd. IB-onderwijs staat voor kinderen opleiden voor een vreedzame wereld en sinds zij met het IB werken, zijn er zo goed als geen conflicten meer op het schoolplein. De kinderen wordt geleerd hoe ze kunnen omgaan met een conflict en hoe ze constructief hun mening naar buiten kunnen brengen. Ook de schoolresultaten stegen enorm. Schooldirecteur Marleen de Kleijn van Startpunt International is niet voor niets op het AVS Schoolleiderscongres door haar collega schoolleiders verkozen tot Meest Innovatieve Schoolleider van het Jaar 2022.”

Toch vinden sommige scholen lesgeven in het Engels elitair. Hoe kijk jij daar tegenaan?

“Bij Proominent zijn steeds meer scholen erkend vvtvo, vroeg vreemdetalenonderwijs (Nuffic). Engels wordt daar vanaf groep 1 ook in andere vakken gegeven, bij kookprojecten, gymles of wereldoriëntatie. Sommige schoolleiders en leerkrachten vinden dat Engels inderdaad elitair en ze geven aan dat kinderen met een arbeidsmigratieachtergrond het al zo moeilijk hebben. Daar ben ik het absoluut niet mee eens. Mijn ervaring laat het tegendeel zien.

“Door lessen in het Engels of andere talen aan te bieden, neemt de kans ongelijkheid juist af

Veel vervolgoopleidingen in Nederland bieden hun onderwijs in het Engels, dus als je al vroeg met Engels begint, dan hebben al die kinderen een goeie basis voor hun vervolgstudie. Zonder VVTO bevestig je hun kans ongelijkheid. Deze kinderen hebben al een meertalige basis en ook deze extra taal kan hun brein gerust aan.”

Hoe zie jij de toekomst? Wat kunnen basisscholen doen om internationalisering en wereldburgerschap te bevorderen?

“Mijn eerste stap is: kijk over je grenzen heen en open your mind. Onderzoek hoe het gaat op een IB-school, praat daar met leerkrachten en leerlingen, woon lessen bij. En kijk ook naar het internationaal onderwijs in Nederland en erbuiten en leer daarvan. Stap twee zou zijn: sluit je aan bij het netwerk taalvriendelijke scholen, de Language Friendly Schools (www.languagefriendlyschool.org).

Juist als je nog niet zo taalvriendelijk bent, want daar leer je van en met elkaar hoe het anders kan. We moeten van die automatische reflex af dat leerlingen in de school alleen nog maar Nederlands moeten spreken en schrijven.

Via dit netwerk taalvriendelijke scholen krijg je wetenschappelijke handvatten en praktische tools om aan de slag te gaan met thuistalen.

Omarm die thuistalen en zorg dat de kinderen daar ook in kunnen leren naast het begrip van de Nederlandse taal. Dit verbreedt niet alleen het wereldbeeld van kinderen, maar ze herkennen ook hun eigen identiteit en cultuur.

En nee, ze verliezen geen leertijd, dat is onzin. Je kunt een kind onderzoek voor wereldoriëntatie laten doen in het Arabisch. Zijn presentatie voor de klas kan dan met hulp van de leerkracht of van klasgenoten in het Nederlands. Dan heb je echt wel diepere leermomenten gehad. Mijn derde stap zou zijn: toon moed, ga gewoon aan de slag en neem de tijd als je dingen wilt veranderen. Het lelijkste begrip dat ik ben tegengekomen in het Nederlands is ‘draagvlak creëren’. Deze lege term is het Nederlandse excuus om gewoon op je handen te gaan zitten en lekker niks te doen. Begin, leer, verbeter en bouw uit.”

 Het gezin Simons verhuist in februari 2023 naar Kenia. Geert gaat daar aan de slag op de St. Andrew's international school die als missie heeft de leading International School of Africa te worden.

05

Onderzoek

Hoe kijkt de wetenschap naar internationalisering van het onderwijs en het belang daarvan voor wereldburgerschap?

“Alle jongeren verlaten het onderwijs internationaal competent”

**Rapport “Internationaliseren met ambitie”
(Onderwijsraad 2016)**

De overheid zag in 2016 de impact van de toegenomen globalisering op de maatschappij en het onderwijs. De Onderwijsraad formuleerde het zo: “Steeds vaker komen mensen in het dagelijks leven in aanraking met informatie in andere talen en met mensen uit andere landen en met andere achtergronden, die vanuit andere perspectieven naar zaken kijken. Steeds vaker is wat in je eigen stad, dorp of land gebeurt niet te begrijpen zonder kennis van de wijdere wereld. De raad heeft daarom al eerder aangegeven dat internationalisering een integraal onderdeel van het onderwijs hoort te zijn. Internationalisering krijgt in het onderwijs al op allerlei manieren vorm. Tegelijkertijd ontbreekt een strategische visie voor andere sectoren dan het hoger onderwijs.”

SIO keek reikhalzend uit naar een strategische visie op internationaal onderwijs met daarin aandacht voor het funderend onderwijs.

In de zomer van 2014 bracht de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een visiebrief uit over internationalisering met name in het hoger onderwijs. De Onderwijsraad heeft zich op verzoek van de minister in 2016 gebogen over deze vragen:

- Wat zou de ambitie met betrekking tot internationalisering voor het primair, het voortgezet en het middelbaar beroepsonderwijs kunnen zijn?
- Wat betekent dit voor de vormgeving ervan?

De raad heeft op basis van dit onderzoek aanbevelingen gedaan voor het ontwikkelen van een integrale visie op internationalisering van het onderwijs. Hard nodig, want de raad stelt dat internationalisering ambitieuzer en meer coherent moet worden opgepakt.

“Internationalisering van het onderwijs is nog te beperkt, te eenzijdig en te gefragmenteerd”

Ambitie: internationaal competent

De ambitie is dat alle jongeren ‘internationaal competent’ worden. Internationaal competent zijn in oriëntatie, kennis, communiceren, reflecteren en samenwerken is nodig om effectief te functioneren in de hedendaagse maatschappij. Internationaal competent zijn maakt jongeren kansrijker op de (inter)nationale arbeidsmarkt waarop de concurrentie toeneemt. Internationaal competent zijn is voor iedereen

belangrijk, ongeacht opleidingsniveau of beroepskeuze.

Drie aanbevelingen

Internationaal competent worden gaat niet vanzelf. Bijdragen aan de ontwikkeling ervan is zeker een taak van het onderwijs. Elk van de drie doeldomeinen van kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming heeft internationale dimensies (zie kader).

De huidige aanpak van internationalisering garandeert onvoldoende dat iedereen het onderwijs internationaal competent verlaat; dit leidt onder andere tot ongelijke kansen tussen leerlingen van verschillende schoolsoorten.

De raad komt met drie aanbevelingen:

- 1.** Bed internationalisering structureel in het bestaande onderwijs in.
 - Internationaliseer met een integrale visie.
 - Geef internationalisering een plaats in de onderwijsvisie en -aanpak van de school.
 - Sluit als school meer aan bij de ervaringen in de leefwereld van jongeren en de omgeving van de school.
 - Zet in op kennisdeling, overleg en samenwerking tussen sectoren.
- 2.** Vergroot het bereik van internationalisering door inzet in alle sectoren en schoolsoorten en door het stimuleren van verdieping.
 - Zet in op internationalisering in alle sectoren en in alle schoolsoorten.
 - Stimuleer als overheid verdiepende varianten op het gebied van internationalisering.

3. Breng randvoorwaarden voor internationalisering op orde.

- Investeer in de internationale oriëntatie, kennis en vaardigheden van docenten, zodat zij ‘internationaal competent zijn’.
- Investeer in de ontwikkeling en verspreiding van geschikte lesmaterialen.
- Waarborg financiële randvoorwaarden voor succesvolle internationalisering.

Van 2016 naar 2023: zijn leerlingen al internationaal competent?

“Internationalisering van het onderwijs is nog te beperkt, te eenzijdig en te gefragmenteerd”, stelt de Onderzoeksraad in 2016. Wat is er sinds 2016 bereikt met het internationaliseren van het onderwijs? Hoe staat het met de ambities uit het rapport van het onderwijs? Hebben we stappen gezet in wereldburgerschap?

Prof. dr. Joana Duarte, bijzonder hoogleraar Wereldoriëntatie en tweetalig onderwijs aan de Universiteit van Amsterdam deelt in het volgende artikel haar inzichten en bespreekt ook enkele recente onderzoeken naar internationalisering.

Een voorproefje:

“De wereld van het onderzoek van de Onderwijsraad uit 2016 bestaat niet meer. We moeten op zoek naar een nieuw concept, een nieuwe definitie van internationalisering; we moeten dit verbinden aan wereldburgerschap, inclusie, omgaan met diversiteit en het bieden van gelijke kansen. De wereld is er al in Nederland: in alle klassen, in alle straten, in alle winkels.”

“Maak international mindedness en wereldburgerschap concreet in de context van de leerlingen die in de klas zitten”

Joana Duarte

bijzonder hoogleraar
Wereldoriëntatie en
tweetalig onderwijs

Wereldburgerschap richt zich nu te veel op internationaliseringsactiviteiten, waarbij alleen bepaalde leerlingen kennismaken met verschillende culturele tradities in de wereld.

Wereldburgerschap zou zich meer moeten richten op het omgaan met diversiteit in

ons land en de directe leefomgeving van de leerlingen.

Dat stelt prof. dr. Joana Duarte, bijzonder hoogleraar Wereldoriëntatie en tweetalig onderwijs aan de Universiteit van Amsterdam in haar oratie ‘De wereld is er al: inclusie door wereldburgerschap’.

“Met tweetalig en/of vreemdetalenonderwijs kun je stappen maken”, geeft Duarte aan. “Ik pleit er echter voor dat het hele curriculum bijdraagt aan een inclusieve leeromgeving, zodat het onderwijs kansenongelijkheid juist verkleint.”

Waarom is internationalisering van onderwijs belangrijk

“Wij wonen in een wereld waarin de onderlinge verbondenheid groot is. Steeds meer hebben wij nationaal, regionaal en lokaal te maken met de gevolgen van gebeurtenissen die elders op de wereld beginnen. Klimaatverandering, oorlogen, coronapandemie, Black Lives Matter, MeToo; de mondiale impact is voelbaar in onze directe omgeving. Deze impact begrijpen en erover reflecteren zou onderdeel moeten zijn van internationalisering, burgerschap en wereldburgerschap in het onderwijs.”

Internationalisering, international mindedness en wereldburgerschap zijn geen nieuwe begrippen. Wat hebben we al bereikt?

“De Unesco heeft in 2015 al een kader geschetst voor Global Citizenship Education met leerdoelgebieden en leeruitkomsten. Daarin staan kennis, vaardigheden, waarden en houdingen omschreven die we leerlingen kunnen aanleren om de wereld rechtvaardiger, vreedzamer, toleranter, inclusiever, veiliger en duurzamer te maken. Hoe de international mindedness of mindset soms is geoperationaliseerd, daar heb ik moeite mee: het is vaak te vaag en te idealistisch en het staat ver af van de beleving van leerlingen, leerkrachten en gezinnen. Vreedzamer en inclusiever prima, maar wat moet ik ermee en hoe doe ik dat, hoor ik van leerkrachten. Hoe zet je het streven naar wereldvrede concreet om in didactische handelingen?”

Daar valt nog veel te winnen en daar ben ik samen met studenten van de UvA en NHL Stenden Hogeschool mee bezig. Ook denken we na hoe we leerkrachten kunnen professionaliseren in meer-taligheid en inclusie en wat de eigenschappen zijn van een didactiek van meertaligheid.”

In het onderzoeksrapport ‘Internationaliseren met ambitie’ uit 2016 van de Onderwijsraad zijn de internationale competenties voor leerlingen, die leerkrachten zouden moeten kunnen aanleren of stimuleren al uitgewerkt. Is dat dan geen grote stap voorwaarts geweest?

“Deels wel, maar voor mijn gevoel is dit rapport vooral vanuit het perspectief van een blanke, normatieve, neoliberale oriëntatie geschreven. Ik lees te weinig over een bijdrage aan internationalisering door kunst, cultuur of literatuur, of door de etnische identiteit van leerlingen meer te benadrukken. Uit onze onderzoeken blijkt dat in de praktijk de beste onderwijskansen worden geboden aan de beste kinderen door de beste leerkrachten en de beste scholen. Dit bevordert de ongelijkheid en polarisatie. En als er één plek is waar je dit kunt tegengaan, dan is dat juist in het onderwijs. De wereld van het onderzoek van de Onderwijsraad uit 2016 bestaat niet meer. We moeten op zoek naar een nieuw concept, een nieuwe definitie van internationalisering; we moeten dit verbinden aan wereldburgerschap, inclusie, omgaan met diversiteit en het bieden van gelijke kansen. De wereld is er al in Nederland: in alle klassen, in alle straten, in alle winkels. Maar we hebben het nog niet zo gezien.”

Hoe gaan we om met onze eigen internationale community's die er al zijn? Deze mensen wonen al lang hier, zijn internationaal, maar zo worden ze niet gedefinieerd. Het zijn en blijven migranten en ze krijgen in sommige gevallen het label NT2 opgeplakt. En zo blijft hun wereld aan kennis onzichtbaar in de maatschappij en op scholen. Daarom denk ik dat de international mindedness vandaag de dag meer moet gaan over wat hebben wij tot nu toe niet gezien en niet verteld?"

En die diverse wereld moet je dus zichtbaar en bespreekbaar maken in de klas.

"Juist. Ga internationalisering ontdekken in je eigen straat, in je eigen buurt en stad. Interview die Chinese migranten die de nieuwe snackbar hebben opgezet bij je om de hoek. Welke motivaties hebben zij gehad om hun Chinese restaurant achter te laten en de Nederlandse snackbar over te nemen? Zo vul je international mindedness in met internationalisation at home. We hebben veel interviews met leerlingen gevoerd, ook op de basisschool. Ik zal het interview met een Turkse jongen van zeven jaar nooit vergeten. Hij zei: 'Elk jaar op school krijg ik weer een nieuwe juf, wat leuk. En ik weet al na tien minuten of deze juf mij wel of niet gaat zien. En dat is vaak niet. En dan vroeg ik: 'maar hoezo?'. Ja, zij zien iemand die donker is en ik heb natuurlijk vier broers en zusjes die ook allemaal op deze school zijn. De juf weet het al dus ik heb het gevoel dat zij al weet hoe ik ben en dan ziet de juf mij niet meer.' Dit is de ervaring van een jongen van zeven jaar oud! Daarom moet internationalisation at home

veel meer gaan over het onderzoeken van de eigen mindsets en de eigen vooroordelen én de kennis van de community's die je op school hebt. Dat is een diversiteitsomarmende en inclusieve houding."

Wat zou dan een praktisch antwoord kunnen zijn?

"Gelukkig is er een tegenbeweging gaande. Nuffic en andere organisaties pleiten voor internationalisation at home en ik noem dat in mijn oratie een kritische 'naar binnen gerichte' benadering, want de wereld zit al in het klaslokaal. Wereldburgerschap en inclusie ontmoeten elkaar als we deze talige en culturele diversiteit in het onderwijs waarderen en omarmen. Dit doen we op de universiteit en hogeschool ook al. We brengen leerlingen en studenten met elkaar in contact die eigenlijk nooit met elkaar in contact zouden komen. We stimuleren de inquiry based mindset. Om een concreet voorbeeld te noemen uit Fryslân: we hebben vmbo-leerlingen die schoonheidsspecialiste willen worden gevraagd: wat betekent internationalisering voor jou? Mijn studenten hebben de interviews afgenomen en dan blijkt dat burgerschapsonderwijs en internationalisering heel ver weg staan van de realiteit van deze eindexamenkandidaten. De studenten komen grotendeels uit Fryslân en willen daar ook blijven wonen en werken. Als je dan een eigen praktijk gaat opzetten als schoonheidsspecialiste: gebruik je dan Nederlands of Fries, of beide talen als 64% van de inwoners Fries is? Daar hadden zij nog nooit over nagedacht.

We gaan samen het gesprek aan en ik laat voorbeelden zien uit Wales, Ierland, Schotland en Baskenland waar minderheidstalen zichtbaar zijn op straat en ook bewust worden ingezet om klanten te binden. Het gekke was dat deze vmbo-leerlingen in hun socials, zoals TikTok en BeReal, wel het Fries gebruikten, maar dat ze bij de ideeën over een eigen bedrijf die taal loslieten. Waarom zet je je eigen identiteit niet in, zoals in die andere meertalige landen gebeurt? De leerlingen gingen veel enthousiaster met internationalisering aan de slag, omdat er een toegepaste component aan verbonden was uit hun eigen context; dat is internationalisation at home. Dit konden ze ook in het eindexamen en voor de vervolopleidingen gebruiken. Je moet bij internationalisering dus het vage en abstracte uitwerken tot iets dat voor leerlingen en studenten dichtbij, herkenbaar en betekenisvol is."

In een van je publicaties stel je dat internationalisering ook heel erg verbonden is aan democratische participatie en democratisering in het onderwijs. Hoe maak je dit dan 'naar binnen gericht'?

"Wij hebben interviews afgenomen met docenten, vmbo-leerlingen en mbo-studenten over democratische participatie. Wij zagen dat er een grote kloof was. Docenten vonden dat ze veel deden aan politiek wereldburgerschap, met het aanbieden van onderwerpen als Tweede Kamer, Eerste Kamer en Europa. Leerlingen kregen opdracht om onderzoek te doen naar bijvoorbeeld Europese participatiestructuren.

De leerlingen vonden dat totaal niet interessant. Ze googelden en parafraseerden de inhoud die ze vonden. Hun motivatie was een vinkje, een voldoende.

Dus wij hebben gevraagd: hoe zouden we dit betekenisvol voor jou kunnen maken? De leerlingen kwamen zelf met een idee. Stel dat je een eigen zaak wilt beginnen: welke partij steunt de startende ondernemer in mijn branche het meest? Deze vraag in groepjes onderzoeken en bespreken motiveerde wel. Internationalisering, wereldburgerschap en burgerschapsonderwijs gaan voor de leerlingen veel meer over attitudes over participatie en over wat deze onderwerpen met hun wereld te maken hebben.”

Het tweetalige onderwijs is in opmars. Wat vind jij van deze ontwikkeling?

“Daar ben ik blij mee. Alleen zijn de meeste scholen nog niet met internationalisation at home aan de slag gegaan. Vakken worden in het Engels gegeven. Dat is goed, maar heeft er een echte verandering in kennis, houding en gedrag plaatsgevonden zoals Unesco die heeft geformuleerd? Niet altijd. Internationalisering is niet tweetalig onderwijs aanbieden; daarmee verminder je de kansenongelijkheid niet.

Gelukkig is er op de tto-scholen een verandering gaande; tto-scholen in achterstandswijken, zoals de IB-school Startpunt International in Den Haag, hebben dit tweetalige onderwijs ook beschikbaar gemaakt voor leerlingen met een NT2-label. Dus niet alleen voor de ‘goede’ havo- en vwo-leerlingen. Zij zien deze NT2-leerlingen als internationale

leerlingen en wereldburgers. Ik geloof dat er vijf of zes middelbare scholen en vijf of zes basisscholen zijn die een verrijkt IPC- of IB-curriculum inzetten voor deze leerlingen, waar dat niet voor de hand lag. Daar ben ik blij mee, maar tegelijkertijd krijgen al die andere kinderen in Nederland deze lessen en kansen nog niet. Ik wil echt niet negatief zijn, dus een andere positieve ontwikkeling is dat er meer scholen bij de NHL Stenden Hogeschool aankloppen sinds wij daar het lectoraat Meertaligheid en Geletterdheid hebben. Zij vragen: wij willen internationaliseren, maar hoe? Daar helpen we ze graag mee.”

Zijn er meer studies naar internationaal en meertalig onderwijs gedaan?

“In het internationale ADiBE-project voor Attention to Diversity in Bilingual Education kijken experts uit Spanje, Oostenrijk, Finland, Duitsland, Italië en het Verenigd Koninkrijk naar inclusie in het CLIL-onderwijs (Content and Language Integrated Learning). Zij willen dit behoorlijk elitaire concept breder inzetten in het internationaliserende onderwijs en inclusiever maken.

“Wat mij in dit ADiBE-project aanspreekt, is dat ze ook de reflectie op de mindset en attitudes van de leerkrachten meenemen”

Belangrijk, want als leerkracht ga je ander onderwijs geven en dan ook nog aan leerlingen die je nog nooit in je klas hebt gehad. Dan moet je wel van je stereotypes en vooroordelen af. En die zijn hardnekkig hoor.

Ik hoop dat projecten als ADiBE en ons onderzoek naar het verrijkte IPC- en IB-curriculum leiden tot meer zelfreflectie bij leerkrachten op hun eigen visie, hoe ze de wereld en hun leerlingen zien en dat hun beeld en verwachtingen een heel grote impact hebben op de leerprestaties van diezelfde leerlingen. Er is al zo veel onderzoek gedaan naar zelfreflectie, self-efficacy en de motivatie van leerlingen en daar wordt nog te weinig mee gedaan.”

Is dat ook de reden voor jouw pleidooi voor meertalig onderwijs?

“Ja, dat hoort er ook bij. Het onderwijs in de thuistaal lijkt mij cruciaal voor wereldburgerschap. In Nederland wordt internationalisering vaak gedefinieerd als goed en veel Engelstalig onderwijs. Vreemd, we zijn zo close met Duitsland, België en Frankrijk en toch is er vaak sprake van een negatieve houding ten aanzien van de schooltalen Frans en Duits. Daar zouden wij ook iets kunnen doen. En al die talen die de leerlingen in de klas brengen, zijn bijna altijd onzichtbaar. Ik zie dus een grote kloof: Nederland is het land met de beste Engelstalige vaardigheid voor een niet-Engelstalig-land, maar er is heel weinig interesse in andere vreemde talen en de talen die in de klas aanwezig zijn worden onzichtbaar gemaakt. We hebben onderzoek gedaan naar talige profielen van leerlingen op de middelbare

school. Welke talige repertoires zijn er? En dan heb ik het niet over een taal goed schrijven, lezen en begrijpen als een native speaker. Leerlingen kunnen Turkstalig zijn van huis uit, maar ze hebben zich het Arabisch ook eigen hebben gemaakt, vanwege hun geloof. Ze kunnen het lezen en schrijven, maar ze zijn niet gesocialiseerd in die Arabische taal. Het hoort wel bij hun talige repertoire en bij hun meertaligheid. Ze kunnen niet een gesprek in het Arabisch voeren op straat, maar ze kunnen wel de koran lezen. Deze kennis is onzichtbaar in het onderwijs.

“Sla dus die brug naar de geletterdheid in andere talen”

Ga het gesprek aan over die andere taalidentiteit, boor die kennisbronnen bij de kinderen aan en gebruik ze in het onderwijs. Daarmee vergroot je de onderwijsgelijkheid.”

Model inclusie door Wereldburgeronderwijs (WBO)

Na de literatuurstudie over WBO, interviews met stakeholders voor empirische studies en gesprekken met leerkrachten, WB- en tto-coördinatoren heeft Duarte een model voor inclusief WBO ontwikkeld. Dit model bestaat uit 4 componenten:

1. Versterken van de diverse identiteiten van leerlingen.
2. Waarderen en benutten van de talige en culturele diversiteit van leerlingen.
3. Kritisch insteek in het vreemdetalen-onderwijs (tweetalig en Content and Language Integrated Learning-onderwijs).
4. Vakinhoud leren en aandacht voor inclusief (taal)onderwijs in de zaakvakken (bijvoorbeeld aardrijkskunde, geschiedenis en kunst).

Is dit wetenschappelijk onderzocht?

“Ja, er zijn al veel studies naar gedaan. Met collega’s van het Interfacultair Centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsonderzoek en Nascholing (ICLON) van de Universiteit Leiden heb ik het onderzoeksvoorstel ‘E to E, from Elitism to Equity. Breaking down barriers in bilingual education’ ingediend. Hun universitair docent Tessa Mearns heeft veel gepubliceerd over taalbeleid, CLIL en tweetalig onderwijs dat over de grenzen van vaklessen heengaat. Ook zij vindt dat we van de elitaire mindset af moeten en tto en internationalisering inclusief moeten maken voor en door twee- en meertalig onderwijs.”

Hoe breng je die kennis en andere mindset naar de pabo’s?

“Op een kleinere schaal doen we dat al op de academische pabo in Amsterdam. Daar geef ik het vak Global Citizenship Education aan toekomstige leraren. Zij komen met een hele praktische invulling van inclusie, talig onderwijs en wereldburgerschap en ze durven ook de gevoelige onderwerpen te bespreken. Een student heeft bijvoorbeeld een schoolbibliotheek onderzocht en zij kwam tot de conclusie dat er nul diversiteits-onderwerpen in die boeken waren te vinden. Geen boeken over handicaps, diversiteit, transgenders, families met twee moeders of wat dan ook. Er was geen enkel boek in een andere taal dan het Nederlands of Engels beschikbaar.

Geen enkel boek had een niet-westers perspectief; niet in de namen, niet in de personen, niet in de setting, niet in de plaatjes, niet in de beschrijving. De bibliotheek scoorde slecht op de acht verschillende typen van wereldburgerschap die Oxley en Morris (2013) hebben gedefinieerd: politiek, moreel, economisch en cultureel wereldburgerschap (samen kosmopolitisch) en sociaal, kritisch, ecologisch en spiritueel wereldburgerschap (samen advocacy, belangenbehartiging). Ik was geschokt. Dit was een school die zich internationaal noemde en je zag niets van international mindedness terug in de bibliotheek.

“De bieb is dus ook een praktische plek om iets aan inclusiviteit en wereldburgerschap te doen”

De bieb en de boeken moeten een afspiegeling zijn van de kinderen die op school zitten en van de maatschappij waarin we nu leven. Mijn studenten gebruiken een quick scan voor wereldburgerschapsonderwijs en op basis van de uitslag kunnen scholen een keuze maken in veranderingen. We zijn dus heel concreet en geleidelijk bezig de nieuwe generatie leerkrachten deze international mindedness mee te geven.”

Minister Wiersma wil dat we naast taal en rekenen ook burgerschap meer aandacht geven. Hoe kijk jij daar tegenaan?

“Ik vind deze trend van terug naar de basisvaardigheden een tegenvaller. Het gaat uit van een beperkte visie, want onderwijs is niet alleen maar taal en rekenen. Daarmee reduceer je kinderen tot twee gebieden die wellicht voor hun latere beroep niet zo relevant kunnen zijn. Dit is een neoliberale oriëntatie, waarin er geen aandacht is voor kunsteducatie, creatieve vakken en omgaan met elkaar. Het gaat voorbij aan de kritische vaardigheden die naar boven komen door geschiedenis, aardrijkskunde, wereldburgerschap en filosofie, benadrukt prof. dr. Carla van Boxtel, hoogleraar vakdidactiek in het bijzonder geschiedenisonderwijs. Besteed aandacht aan cultuurbewustzijn en meertaligheid.

“Definieer wereldburgerschap en internationalisering op een heel brede en diversiteitsomarmende manier”

In onze superdiverse maatschappij moeten we met elkaar en van elkaar leren. Uit onderzoek naar wereldburgerschap blijkt dat Nederlandse kinderen net zo veel of meer leren van de anderstalige of meertalige kinderen dan andersom. Zij ontdekken hoe mooi andere talen klinken en hoe anders de tradities van andere culturen zijn. Maak die onzichtbare wereld van de ander zichtbaar en boor hun bronnen en talenten aan; dat is de winst van international mindedness in het onderwijs.”

06

Globalisering

Wat heeft de steeds verdergaande globalisering gedaan met de positie en inhoud van internationaal onderwijs en regulier onderwijs in Nederland?

Als gevolg van globalisering zien de wereld en het onderwijs er nu anders uit dan 70 jaar geleden. Niet alleen het aantal internationale scholen in Nederland is de afgelopen jaren gegroeid. Ook het reguliere onderwijs in Nederland is in toenemende mate geïnternationaliseerd. Een mooi voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van het tweetalig onderwijs. Een beschouwing vanuit Onno van Wilgenburg, Teamleider Versterkt Talenonderwijs van Nuffic, de Nederlandse organisatie voor internationalisering in het onderwijs.

“Zonder internationaal onderwijs zoals dat in Nederland vormgegeven is, was het tweetalig onderwijs er waarschijnlijk niet geweest”

Het tweetalig onderwijs is in Nederland geboren uit het internationaal onderwijs. Hoewel de precieze details niet meer te achterhalen zijn, nemen we aan dat het zo is gegaan: eind jaren 80 bestonden er mooie internationale afdelingen op Nederlandse VO-scholen, maar deze waren niet toegankelijk voor leerlingen zonder internationale achtergrond. Het Engelstalig onderwijs, dat doorgaans via het IB-curriculum gegeven werd, was echter wel heel aantrekkelijk voor andere leerlingen en een groep ouders motiveerde een school in Hilversum om een Engelstalige afdeling voor Nederlandse leerlingen te starten.

Al snel volgende andere scholen dit voorbeeld, waaronder ook scholen zonder internationale afdelingen. Het Europees Platform (tegenwoordig Nuffic) vormde met de pionierscholen een netwerk waarin ervaringen werden uitgewisseld en werd nagedacht over de kwaliteit van deze nieuwe onderwijsvorm.

Anno 2023 is er een volwassen netwerk van meer dan 130 tweetalige scholen verspreid over vwo, havo en vmbo. Het programma heeft zich uitgebreid naar het mbo en het po - bij honderden basisscholen die Engels geven vanaf groep 1, en daarnaast een kleine pilotgroep die deelneemt aan het programma tweetalig primair onderwijs. Het tweetalig onderwijs is naaste familie van het internationaal onderwijs. Dat uit zich in het gezamenlijk geloof in de waarde van internationale competenties en de aanwezigheid van het IB in het curriculum. Zonder internationaal onderwijs zoals dat in Nederland vormgegeven is, was het tweetalig onderwijs er waarschijnlijk niet geweest óf had het er heel anders uitgezien. Het is een bewijs van de rijkdom en vrijheid van het Nederlandse onderwijsveld dat zowel internationaal PO en VO als tweetalig PO, VO (én mbo) zo'n mooie ontwikkeling hebben kunnen doormaken.

Onno van Willigenburg

Teamleider
Versterkt
Talenonderwijs
van Nuffic

Internationalisering, kansengelijkheid en een inclusieve stad

“We moeten anders naar het internationaal onderwijs kijken en het beschikbaar stellen voor elk kind.”

De aanwezigheid van internationaal onderwijs bevordert het vestigingsklimaat voor internationaal opererende bedrijven. Katholiek Primair Onderwijs Amersfoort (KPOA) zag mogelijkheden om de oprichting van een internationale school te combineren met het vergroten van de onderwijskansen door gebruik te maken van het IB-curriculum. Martijn van Elteren, bestuurder van KPOA en Jaap Mos, kwartiermaker en oprichter van internationale scholen in binnen- en buitenland, vertellen over de ambities van het naar buiten gerichte Amersfoortse model.

Martijn van Elteren

- Lid College van Bestuur bij SKOSS en KPOA
- Voorzitter Platform Onderwijs Soest Soesterberg
- CvT: Toezichthouder Samenwerkingsverband de Eem
- Directeur-Bestuurder, School de Baander
- Lid regiobestuur Utrecht VO-raad
- Leerkracht, teamleider en diverse (interim) directie functies bij scholen van KPOA

Jaap Mos

- Kwartiermaker Amersfoort International School
- Founding director International School Delft Secondary en International School Utrecht
- Director Rijnlands Education Worldwide (LanguageOne)
- Chair Leadership Team/Board Advisor United World College Maastricht
- Principal International School of The Hague
- Rector Rijnlands Lyceum Wassenaar en Casimir Lyceum
- Voorzitter Dutch International Secondary Schools (DISS)
- Lid IBAEM Regional Council en Board of Trustees, European Council of International Schools (ECIS)

Wat zijn jullie plannen?

Martijn: “Onder de vlag van KPOA zetten wij een internationale school op, waardoor Amersfoort voor internationale bedrijven een aantrekkelijke vestigingsplaats wordt. Voor ‘internationals’ is goed onderwijs een ‘must’. Het wordt een IGBO-afdeling, gekoppeld aan een reguliere school. De internationale school is naar buiten gericht en gaat verbinding maken met onderwijskansscholen waar kinderen zitten die niet vanzelfsprekend de hele wereld zien. Op basis van het Engelstalige en Nederlandstalige IB-curriculum willen we als kenniscentrum de kennis, kunde en mensen bundelen, denk daarbij aan Nederlandstalige IB- en IPC-curricula, vvtvo en projecten op het gebied van cultuur, muziek en sport. Vanuit dit kenniscentrum vormen zo veel mogelijk onderwijskansscholen een netwerk van scholen rondom internationalisering en kansengelijkheid. We willen echt wat betekenen voor de onderwijsgemeenschap in Amersfoort en omstreken. Waarom? Wij vinden dat dit IB-curriculum antwoord geeft op vragen van de samenleving en goed aansluit op onze onderwijsvisie: het gaat om internationaal bewustzijn, inclusie, bestrijden van segregatie en onderzoeksgericht leren. De opgaven waar we als scholen mee zitten, kun je alleen met elkaar oppakken. Daarom hebben we onze visie en aanpak het Amersfoortse model genoemd. Jaap Mos leidt dit proces en ik denk dat we samen, ook met de andere schoolbesturen in Amersfoort, iets moois kunnen bereiken de komende jaren.”

Jaap: “KPOA wil in deze gemeenschap een maatschappelijke verantwoordelijkheid pakken die veel breder gaat dan alleen die eigen KPOA-scholen.”

Martijn: “We hebben regelmatig bovenbestuurlijk overleg met alle po en vo schoolbesturen uit Amersfoort en de regio, waaronder Meerkring, PCBO, SKOSS, STEV die ook aanhaken. En de lokale politiek is erg geïnteresseerd, want we willen flinke stappen voorwaarts zetten in inclusiviteit en onderwijskwaliteit binnen Amersfoort. En ook al heet dit het Amersfoorts model; het gaat ons ook om de brede olievlekwerking naar de regio.”

Hoe ben jij bij KPOA aan boord gekomen?

Jaap: “SIO organiseerde in 2017 een conferentie in Utrecht. Toen werd ook ‘De Staat van het Internationaal Onderwijs’ aangeboden, een van de grote verdiensten van SIO. Ik mocht iets zeggen over het opstarten van een internationale school vanuit mijn ervaringen in en buiten Nederland. Schoolbestuurders en een onderwijsambtenaar uit Amersfoort kwamen na afloop naar me toe met de vraag of ik kon meedenken met het opzetten van internationaal onderwijs in Amersfoort. In eerste instantie ging het om het vo, maar later is daar po bijgekomen. Mijn advies was: doe eerst een behoefteonderzoek en zorg dat de gemeente de trekker blijft van dit proces. Decisio voerde in 2018 dit onderzoek voor Amersfoort uit en de uitkomst was dat een internationale school, po en vo, in een behoefte zou voorzien. De gemeente vroeg toen aan de schoolbesturen om dit onderwijsinhoudelijk in te vullen.”

Wat deed KPOA met deze adviezen?

Martijn: “Het duurde wel even voordat er een visie en concrete plannen op tafel lagen. Winfried Roelofs, de voorzitter van het college van bestuur van KPOA & SKOSS, had belangstelling, maar het wegwerken van de onderwijsachterstand had meer prioriteit. In de loop der tijd hebben we de plannen voor een internationale school in Amersfoort verder uitgewerkt. Begin 2021 namen we weer contact op met Jaap voor ondersteuning van het proces.”

De eigen taal en de eigen cultuur zijn altijd de basis voor de ontwikkeling als kind

Jaap: “Ik werkte toen aan de ontwikkeling van een nieuwe internationale school in Delft en was aangenaam verrast hoe ver KPOA al was. KPOA zag mogelijkheden om de internationale school te combineren met het vergroten van onderwijskansen door gebruik te maken van het IB-curriculum. Tijdens een kennismaking in Delft werd mij duidelijk dat KPOA kartrekker van deze school wilde worden en ik werd gevraagd om kwartiermaker te zijn, zodra ik in Delft klaar was. In augustus 2021 begon ik. We zijn onder meer gaan kijken naar praktijksituaties waarbij het IB-curriculum wordt toegepast op onderwijskenscholen, zoals bij basisschool Startpunt International in de Schilderswijk in Den Haag. Dit was ooit een van de allermoeilijkste scholen en zij hebben vier jaar geleden de transitie gemaakt

naar het IB-curriculum. Het is een fascinerend curriculum, omdat het internationaal is en alle aspecten van inclusie, omgaan met diversiteit en onderzoeksgericht leren zitten erin. De eigen taal en de eigen cultuur zijn altijd de basis voor de ontwikkeling als kind; die visie zit in het IB gebakken.”

Is een internationaal curriculum voor elk kind weggelegd?

Jaap: “Een internationale school had vroeger iets elitairs, maar in Amerika zag je zo'n 17 jaar geleden al dat ook juist ook achterstandsscholen het IB-curriculum met succes gebruikten. Ik zat toen in het bestuur van de European Council of International Schools, samen met onder meer de directeur van de United Nations International school in New York. Op die school hadden we een bestuursvergadering waar Kofi Annan, secretaris-generaal van de Verenigde Naties, aanwezig was. Die ontmoeting was een van de meest indrukwekkende ervaringen in mijn leven. Zijn woorden hoor ik nu nog: ‘Jullie hebben zo'n geweldig IB-curriculum, maar waarom brengen jullie dit niet naar de kinderen van mijn land?’ (Ghana). Dit was voor mij een eyeopener en een gamechanger: we moeten anders naar het internationaal onderwijs kijken en het beschikbaar stellen voor elk kind. Het markeert ook wel een ontwikkeling waar ik met SIO de afgelopen jaren regelmatig over heb gesproken. Het internationaal onderwijs in Nederland was er van oorsprong vooral voor kinderen van diplomaten en werknemers van multinationals. Tussen het internationaal onderwijs en het reguliere Nederlandse

onderwijs zat er niks en gelukkig hebben deze twee onderwijswerelden elkaar steeds vaker gevonden in allerlei vormen.”

Was KPOA bekend met het IB-curriculum?

Martijn: “Niet zo, maar wij waren direct gegrepen door de impact van het curriculum op de ontwikkeling van kinderen en hun rol als toekomstige wereldburgers die onze maatschappij draaiende gaan houden. Wat ik een mooi element uit het curriculum vind, is dat we kinderen al op jonge leeftijd met een oordeelloze blik leren kijken naar de wereld en de ander.”

De wereld is groter dan je woonomgeving en die wereld zit al in je klas.

En naast de kwaliteit en focus op diversiteit en inclusiviteit, gaat het IB ook over werken met en leren van elkaar.”

Vraagt dit ook international mindedness van de leerkrachten?

Martijn: “Zeker, KPOA is al een internationaal gerichte stichting. We willen dat onze onderwijsprofessionals zich ontwikkelen binnen en buiten de school. Het naar buiten gericht zijn, geldt ook voor onze onderwijsprofessionals! We bieden ze kansen in de bredere context op stichtingsniveau en door nationale en internationale samenwerking. We hebben onder meer een nauwe relatie met Gotenburg als het gaat om het onderwijs aan het

jonge lerende kind. Zo hebben we veel van de Zweedse onderwijsprofessionals geleerd over de mogelijkheden van spelend leren. Dit jaar gaan we voor de vierde keer met 30 onderwijsprofessionals uit de onderbouw op scholenbezoek in Gotenburg. Ook volgen we daar lessen op de universiteit. Zo leren we de leerkrachten zien dat het ook anders kan en blijven we de passie voor hun vak voeden. Onze rekencoördinatoren zijn naar Brugge geweest, omdat ze daar goede resultaten boeken. Hoe doen ze het daar? Hoe kunnen wij hun inzichten gebruiken om het rekenonderwijs en de rekenresultaten binnen onze scholen te verbeteren? In september gaan we naar Estland met alle 23 schoolleiders om te kijken hoe je leidinggeeft in een snel veranderende maatschappij. Dit kunnen we doen vanuit de subsidies van Erasmus+. Met die internationale instelling creëren we een andere blik op onderwijs, leren we van elkaar en breiden we ons netwerk van professionals uit.”

Wanneer komt de internationale school er en waar?

Martijn: “Op 1 augustus 2023 gaan de deuren open. De school komt in het gebouw van basisschool De Kubus in het Amersfoortse Soesterkwartier. Dit is dus niet een internationale school puur en alleen voor kinderen met internationale achtergronden, maar wij kiezen echt voor een internationale school die zijn deuren opent en verbinding gaat maken met de wijk. Dit hoort bij onze visie op wereldburgerschap.”

Hoe belangrijk is de rol van de gemeente in dit proces?

Martijn: “Je kunt zo’n traject alleen maar samen met de gemeente uitvoeren. We zijn dan ook in gesprek met de gemeente gegaan over de impact van een internationale school in de stad. De wethouder van economische zaken is enthousiast, want hij weet dat een kwalitatief goede internationale school leidt tot een beter vestigingsklimaat voor internationale bedrijven en internationals. We hebben met de wethouder naar de huisvesting en de groei van de school gekeken; gezinnen moeten wel hier kunnen wonen. Samen schets je een langetermijn perspectief en dat vraagt overleg en afstemming. Ook de wethouder van onderwijs is enthousiast vanuit haar visie op jeugd en onderwijs en het belang van kansengelijkheid. De Amersfoortse versie op de Gelijke Kansen Alliantie-agenda past daar dan ook bij.”

Hebben jullie nog meer toekomstplannen?

Martijn: “Ik zou het mooi vinden als we over vijf jaar een hele intense samenwerking hebben met een internationale vo, een IGVO. We zijn nu al met de bestuurders van het vo in Amersfoort in gesprek om te kijken wie deze handschoen gaat oppakken. Doel is dat we een doorgaande leerlijn hebben voor kinderen van twee tot 18 jaar. We zijn hiervoor ook al in gesprek met kinderopvang en peuterscholen die vanuit het IB of in ieder geval Engelstalig willen gaan aansluiten. Ook hoop ik dat nieuwkomersonderwijs een vaste plek krijgt. Als we zeggen dat we er zijn voor

alle Nederlanders, dan moeten we binnen onze scholen het nieuwkomersonderwijs faciliteren en integreren. Ik zie dit als een belangrijke invulling van wereldburgerschap en inclusief onderwijs.

“Internationaal onderwijs gaat verder dan het geven van lessen in het Engels”

Het vraagt aandacht voor anderstalig- en moedertaalonderwijs. Het zou mooi zijn als we dat allemaal samen kunnen brengen in één school.”

Jaap: “Die ontwikkelingen zijn bij Brainport Eindhoven al gestart. Onderwijs in eigen taal en cultuur, dat ligt politiek gevoelig, want de leidende gedachte is dat iedereen zo snel mogelijk Nederlands moet leren. Maar we weten, op basis van allerlei studies, dat Nederlander worden en je Nederlander voelen, begint met je eigen wortels en je eigen identiteit.

“Je kunt alleen maar openstaan voor anderen als je weet wie je zelf bent”

Onderwijs in eigen taal en cultuur is heel belangrijk. Het nieuwkomersonderwijs staat helaas onder druk, maar ik zie dat KPOA dit wil oppakken.”

Wat is de rol van SIO geweest voor jullie?

Jaap: “SIO heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het internationaal onderwijs in Nederland. Toen ik in Den Haag begon met de internationale school heb ik veel gehad aan de

samenwerking met en de ondersteuning vanuit SIO. SIO had als netwerkorganisatie toegang tot het bedrijfsleven, overheden, de inspectie en gemeenten en SIO kon financiële bijdragen leveren voor initiatieven, zoals bijdragen voor een bibliotheek.

SIO had in mijn ogen de uitstraling van een publiek-privaat partnerschap.

Het Vademecum -een handleiding voor de start van een internationale school-, de Staat van het Internationaal Onderwijs in Nederland en de website waren belangrijke middelen. SIO had alle informatie gebundeld, ook over het private, ongesubsidieerde internationale onderwijs.”

Martijn: “SIO was een verbindende en faciliterende organisatie, zonder particuliere belangen. Hun talenten zijn overgenomen door het onderwijsveld en daarom vind ik het een krachtig besluit dat ze stoppen.”

De nieuw op te richten Internationale School gaat zich vestigen in het gebouw van basisschool De Kubus in Amersfoort

07

Wereldburger- schap

SIO stopt, maar de ambitie voor wereldburgerschap in het onderwijs blijft.

SIO is 70 jaar grensverleggend geweest voor het internationaal onderwijs in Nederland. Het stokje wordt overgedragen aan de stichting UWC Nederland. “SIO heeft het internationaal onderwijs in Nederland op de kaart gezet”, stelt Marije Adriaansens, directeur stichting UWC Nederland. “SIO stopt, maar de ambitie voor wereldburgerschap in het onderwijs blijft. Wij willen politiek en onderwijs in Nederland bewust maken van het belang van internationaal onderwijs en internationaliserend onderwijs. Die missie om de wereld van kinderen groter te maken door international mindedness te stimuleren nemen we graag over.”

UWC

Stichting UWC Nederland (Nationaal Comité) doet fondsenwerving, leerlingenwerving, leerlingselectie en leerling- en ouderbegeleiding, onderhoudt het alumninetwerk en organiseert United World Programma's.

Karen Peters, voorzitter SIO, Willy Grijze, secretaris van SIO, Marije Adriaansens, directeur stichting UWC Nederland en Jos Kroon, voorzitter Beurzenfonds UWC Nederland in gesprek over de nalatenschap van SIO en de ambities voor de toekomst.

Marije Adriaansens en Karen Peters

Jos Kroon en Willy Grijze

Waarom stopt SIO in 2023?

Karen: “Met het bestuur en stakeholders hebben we nagedacht over onze meerwaarde na 70 jaar SIO. Wat is er nog nodig en wat voegen wij als SIO nog toe? De conclusie van ons en het stakeholderveld was dat dat we in die 70 jaar veel bereikt hebben: het internationaal onderwijs in Nederland is zichtbaar en volwassen geworden en de meeste taken zijn overgenomen door andere partijen, zoals onder andere de Dutch International Schools (DIS). Een enquête onder onze stakeholders bevestigde dit beeld; besturen hebben onze adviesrol niet meer nodig.”

Welke SIO-taken moeten er wel bewaard blijven?

Willy: “Uiteraard hebben we onze stakeholders en het onderwijsveld ook gevraagd wat er moest worden voortgezet. Drie zaken kwamen daarin terug: de website als kenniscentrum, het vademecum als overzichtsdokument en de verbindende rol naar scholen. De politiek en het ministerie blijven attenderen op de betekenis van internationaal onderwijs werd ook genoemd. UWC Nederland neemt onze website en ons relatiebestand over en zorgt dat de kennis van het internationaal onderwijs actueel blijft. Daarbij mag ik UWC Nederland nog een jaartje ondersteunen.”

Hoe zijn jullie bij UWC Nederland gekomen?

Karen: “De vraag naar opvolging hebben we in de enquête gesteld en we hebben in ons netwerk gekeken. Nuffic, DIS en de stichting UWC Nederland

werden onder meer genoemd. Die laatste naam kregen we door van Henk van Hout, head of educational services bij Shell en bestuurslid van SIO. Wij vonden het belangrijk dat het geen commerciële partij was. Ook zochten we een partij die onafhankelijk was van de overheid. Nuffic werkt in opdracht van de overheid, dus dat zou het ingewikkeld maken. We zijn daarom in gesprek gegaan met de stichting UWC Nederland en dat bleek een match made in heaven. UWC Nederland is geen school, maar een overkoepelende stichting met bijzonder veel affiniteit met het internationaal onderwijs.”

Wat is de ambitie van UWC Nederland?

Marije: “Wij herkennen de ambitie die is uitgesproken bij de oprichting van SIO: grenzen openen en mensen verbinden die uit verschillende landen komen. Wij streven naar een brede bekendheid en zichtbaarheid van internationaal onderwijs in Nederland en we willen jonge mensen bereiken en overtuigen van het belang van internationaal onderwijs.”

Wat zijn de taken van de stichting UWC Nederland?

Marije: “We werven en selecteren jongeren die hun laatste twee middelbare schooljaren op een United World College willen afmaken. Daarnaast runnen we een groot programma op Nederlandse scholen om zoveel mogelijk jongeren te trainen aan de hand van het UWC gedachtegoed, zodat we ook in Nederland meer wereldburgerschap krijgen. Voor het tweejarig programma werven we

beursgelden, zodat we elke gekwalificeerde leerling de kans op een UWC-opleiding kunnen geven, ongeacht sociaal-economische achtergrond. Ook voor het scholenprogramma werven we fondsen, zodat we ons programma in heel Nederland van vmbo tot gymnasium kunnen aanbieden.

Jos: “Ons huidige Beurzenfonds is ondergebracht in een aparte stichting en dat geld gaat naar beurzen voor kinderen die naar een UWC-school in het buitenland willen gaan. Daarbij hanteren we een ouderbijdrage naar draagkracht, omdat we internationaal onderwijs voor ieder kind uit elk gezin mogelijk willen maken.”

Welke kinderen willen jullie bereiken?

Marije: “Als je het over ambities hebt: een groei van dit aantal zou mooi zijn. We willen daarom meer leerlingen op Nederlandse scholen bereiken. Daarbij ligt onze bijzondere aandacht op de doelgroep kinderen met een tweede of derde generatie migratieachtergrond en kinderen uit aandachtswijken.”

Karen: “Dat laatste vind ik een enorm waardevol pluspunt van UWC Nederland. Met de huidige polarisatie in onze samenleving is international mindedness, de verbondenheid met andere landen en culturen, belangrijker dan ooit.”

Marije: “Wij willen elk kind een kans bieden op internationaal onderwijs en zeker ook die kinderen die denken dat het niet voor ze is weggelegd en die ervaren dat ze niet meetellen. Een mooi voorbeeld is een jongen uit Groningen die uit een gezin met een Marokkaanse achtergrond komt. Hij had op de middelbare school gehoord van UWC

Maastricht en dat werd zijn droom. Zijn ouders hadden er moeite mee, maar door goede voorlichting lukte het hem dankzij financiële steun uit het fonds. Nu studeert hij medicijnen in Rotterdam en kan hij in de toekomst een mooie bijdrage leveren aan divers leiderschap.”

Wat gebeurt er met de gelden die SIO nog in beheer heeft?

Jos: “De SIO-gelden brengen wij een apart SIO Fonds onder, een fonds op naam, dat onderdeel wordt van ons totale fonds. Doel van dit SIO Fonds is dat we kinderen de mogelijkheid geven om de wereld te verkennen en wereldburger te worden. Dit wordt een fonds dat zichzelf in stand houdt met het rendement. Daarnaast proberen wij ons totale fonds uit te breiden met donaties van particulieren, het bedrijfsleven en van onze alumni. Onze oud-studenten financieren dus een groot gedeelte van het internationale onderwijs voor toekomstige generaties.”

Karen: “Dat UWC Nederland zich hiervoor inzet, was een vinkje bij onze keuze, want zo worden onze gelden op een duurzame manier ingezet voor kinderen die hun wereld groter willen maken.”

